

OPPRØR

Nummer 1

Årgang 4

Januar 1992

Arbeidere og
undertrykte
i alle land,
foren dere!

G. A. DALSBØ
DRAMSVÆIEN 1
9000 TROMSØ

Kvinnefelleskap

Til nå har mer enn 10.000 kvinner deltatt på «bøllekurs». Diskusjonene omkring aktiviteten har vært mange og delte. Liv Finstad og Cecilie Høygård har nå gjennomført en undersøkelse om bøllekursene som blir presentert i dette nummer av Opprør. Og de konkluderer blant annet med at alle som har vært med å gjort bøllekursbevegelsen mulig har skutt en virkelig gullfugl! Opplevelsen av kvinnefelleskapet er en av de sidene ved kurset som spesielt understrekes av de som har deltatt i undersøkelsen.

SE SIDE 5

Marxistisk sommerleir!

Ien tid da den revolusjonære bevegelsen i Norge er mer splittet enn godt er, kan sommerleiren spille en viktig rolle. Dette er en av de få gangene - den eneste? - der revolusjonære fra land og strand kan komme sammen og ha god tid til å diskutere og utvikle politikk. Kanskje vil sommerleiren i år være ekstra viktig?

Tid og sted er klart: 11. til 16. juli på Strandheim Leirsted i idylliske omgivelser ved Oslofjorden utenfor Slemmestad. Samme sted som ifjor.

Torstein Dahle og Terje Valen er igang med et to-dagers opplegg som de kaller «Marxistisk Renaissance». Andre ideer jobbes det med. Planer legges. Det er enda ikke for seint å påvirke opplegget. Ta kontakt med partikontoret. Vi møtes på Strandheim!

SE SIDE 7

Strategisk kamp

Skal man jobbe mot rasisme må man se på innvandrere som mennesker med de samme objektive interesser som arbeidsfolk. Dette er viktig og grunnleggende hvis man er revolusjonær, skriver Rolf Aakervik i dette nummer av Opprør.

Dette fordi kampen mot rasismen er en strategisk kamp. Det dreier seg om å forene arbeiderklassen i den industrialiserte, rike verden med arbeiderklassen

og fattigbøndene i den tredje verden. Anti-rasisme er ikke først og fremst veldedighet, det er kamp for sosialisme/kommunisme.

SE SIDE 9

Planer for 1992

Et nytt år er igang. Og verden utvikler seg i hurtigtogs-fart. Forandring skjer fra dag til dag. Ute i den store verden er det splid og store kamper. Den ene staten etter den andre frigjør seg fra et liv under andres herredømme. Men her hjemme på bjerget gjør vi det stikk motsatte: Veien går mot Europeisk union. Dagens situasjonen krever maksimal innsats fra alle de som til det ytterste vil unngå denne utviklingen.

I tillegg til dette går livet også sin gang på alle mulige andre områder som ikke må blåse bort i stormen. Det sier seg selv at det trengs nøye planlegging av hvordan det revolusjonære arbeidet i Norge skal føres i en tid som denne for at kreftene skal strekke til. Les om RV og AKP sine planer for arbeidet framover i dette nummer av Opprør.

SE SIDE 3 OG 4

Hysj, Thorvald! Den kan våkne, selv ved den minste Europa-bevegelse...

RV og AKP om EF:

Slaget står nå!

– Med en EØS-avtale er kampen om EF-medlemskap tapt. Den vil ha samme virkning på hverdagslivet i Norge som et medlemskap, sier Arne Byrkjeflot i en artikkel som vurderer konsekvensene av at Norge blir med i EØS. Norge kan ikke lengre føre en sjølstendig politikk, vi har gitt fra oss råderetten over våre viktigste ressurser, vi har mis-

tet vår nasjonale sjølråde-

rett. RV og AKP hadde en felles konferanse om kampen mot EØS/EF der blant annet Terje Kollbotn og Arne Byrkjeflot innledet. Det ble vedtatt en felles slagplan om hvordan styrke fagbevegelsens rolle mot EØS og EF som Terje Kollbotn presenterer i dette nummeret av Opprør.

Arne Byrkjeflot legger i en annen artikkel fram forslag til hvordan kampen kan føres også utenfor fagbevegelsen.

Kampen mot EØS er den viktigste politiske oppgava. Artiklene i dette nummeret av Opprør er ment som hjelp til å virkeliggjøre hva som nå bør være en god gammeldags hovedoppgave - kampen mot EØS.

SE SIDE 8

OPPRØR

Månedssavis utgitt av AKP og RV
I redaksjonen:
Erik Ness
(redaktør og ansvarlig utgiver)
Birger Thurn-Paulsen
Tor Otto Tollefsen
Redigering og layout:
Katrine Malmo

PARTI-
SEKRETÆRENGODT
RØDT ÅR!

Nyttår er tid for ettertanke, bevingede ord og gode forsetter. Jeg har tidligere i denne spalta skrevet at det er nok å ta seg til for den som har to hender og er forbanna på loven. (Fritt etter Stig Holmås) Men nyttår er også tid for mer realistisk planlegging og målsettinger.

Kampen mot EF/EØS er fortsatt den viktigste oppgava. Sjøl om EF-domstolen ga oss uventa «hjelp», er det ingen grunn til å slappe av - tvert om, råkjøret til Gro & co vil fortsette utover våren. 1992 må stå i EF-motstandens tegn - 20 år etter 1972!

Ungdommen er mer radikal enn på mange år. AKP trengs sammen med RU og NKS for å organisere ungdom mot EF, mot rasisme, mot kvinneundertrykking, mot miljødeleggelse. For å slåss for et nytt samfunn gjennom å styrke ungdomsforbunda.

Endringene i verden skjer raskt - et blikk på Europa de siste 2-3 åra med samlinga av Tyskland og oppløsinga av Sovjetsamveldet viser det. Men endringer kan også være et positivt ord - forjævlisering, økt utbytting, krig mot 3.verden, hungersnød, miljømord er bedre stikkord på verden i 1992.

De sosialistiske forsøka har lidd nederlag mange steder, men det betyr ikke det samme som at sosialismen ikke trengs eller at dens hovedprinsipper er feil. Etter min mening trengs det mer enn noen gang et kommunistisk parti som kan fungere som kollektiv organisator, senter for handling og teoretisk diskusjon.

Vi trenger fakta, studier og diskusjoner om hvorfor sosialismen gikk under, vi trenger analyser av utviklinga i verden og Norge, vi trenger å utvikle vår strategi for kampen for sosialismen framover. 1992 må bli året da vi gjenreiser studier og teoretisk debatt. Et lurt sted å begynne er med den nye boka til Kjersti Ericsson.

Lykke til!

GUDRUN HØVERSTAD

1992 Eurosjåvinismens år?

1992 feirer Europa og spesielt Spania, og USA 500 års jubileum for Columbus såkalte oppdagelse av Amerika. Indianerne og andre urbefolkningsgrupper samt solidaritetsaktivister forbereder motdemonstrasjoner mot denne ekstremt eurosjåvinistiske feiringa.

1992 er også året for den store miljøkonferansen i Brasil, forberedt i flere år; der nord i all hovedsak legger opp til å tre sin egen oppfatning av miljøkatastrofene ned over hodet på sør. Problemstillinga som ligger under i nord er at folkene i sør er for mange. Fattigdommen og sulten sees nok som et miljøproblem, men først og fremst fordi det truer tilværelsen i nord. Slik unngår en også å sette søkelyset på imperialismens plyndringer og det rike nords overforbruk av jordas ressurser. Og Norge, som liker å spille en positiv rolle i Brasilprosessen, kan gi støtte til Pak Munh, et damprosjekt i Thailand i verdensbankregi, som støtter mot interessene til lokale urbefolkningsgrupper og trolig vil måtte gjennomføres med militærmakt.

Og tilslutt, 1992 er D-dag for Europa: året for den endelige gjennomføringa av det indre markedet, som skal

skaffe den europeiske storkapitalen et enhetlig marked med over 320 millioner mennesker. Og kapitalens offensiv følges av en ideologisk offensiv. Thorbjørn Jagland snakker om å eksportere demokrati til resten av verden, mens den viktigste eksportvaren i praksis er markedsøkonomi, privatisering, nedskjæring i offentlige tjenester og kutt i subsidier på mat.

SV går raskt til høyre, Chaffey vil ikke lenger snakke om imperialismen i prinsipp-programmet. Oslo SVs internasjonale utvalg er for EF.

En solidaritetsarbeider som Vegard Bye, som er mot USA-imperialismen, men for EF, uttaler i KK: «Jeg tror det bare er i Europa at man vil kunne skape politiske og utenomparlamentariske allianser som er istand til å sette spørsmålsteget ved forholdet mellom nord og sør, samt sette miljø og solidaritet på dagsorden.» Han snakker om at Europa/EF med sin historiske erfaring og politiske kultur har forutsetninger for å bli en supermakt som demper USAs aggresjon overfor tredje verden. Vest-Europa står fram som sivilisasjonens utpost, glemt er kolonikrigenes massive vold og utplyndring. Bare Algerie-krigen ga 1

LEDER

million døde i konsentrasjonsleire i løpet av 3 år.

Kortsiktig kan det være en fordel for AKP og RV at SV går til høyre. Men for den politiske kampen og den internasjonale solidariteten i Norge er det skremmende og farlig.

1992 stiller store krav til vår evne til å gå mot strømmen og ta opp kampen mot eurosjåvinismen.

På et diskusjonsmøte om «Den flerstemmige revolusjonen» ble Kjersti Ericsson spurt om den norske arbeiderklassen utbytter den tredje verden. Hennes svar var at hun mente at det norske borgerskapet har ansvaret for

utbyttinga. Samtidig er arbeiderklassen og folket knytta opp til det samme systemet og kan derfor ikke frigjøre seg uten å slåss aktivt mot utbyttinga av den 3.verden. Dette må derfor være et viktig perspektiv i arbeiderklassens organisasjoner og i alle folkelige bevegelser og ha konsekvenser for kravene vi stiller idag, bl.a. i EF-kampen.

Vi må ikke erstatte ideen om at Europa er overlegen med at Norge er det. Vi må legge vekt på hvordan EF/EØS betyr mer sultkatastrofer, miljøraseering og nedbygging av arbeidsfolks rettigheter over hele verden. Vi må hele tida kombinere argumenter om konsekvensene for folks daglige liv i Norge med de store spørsmåla, som bl.a. dreier seg om folks daglige liv andre steder enn her.

Slik Kjersti Ericsson skriver om Manikonda Suryavathi som deltok i det store Telengana opprøret i staten Hyderabad i India, fra slutten av den andre verdenskrig til 1951:

Vi stilte krav om egne latriner i hver eneste landsby. Og vi krevde britene ut av India.

SIRI JENSEN

Profil

Johan Petter har en noe spesiell inngang til det politiske livet. Teoretisk kunne han ha blitt sendt som soldat til Vietnam. I stedet ble han aktiv i Solidaritetskomiteen for Vietnam, Solkom. B kgrunnen er at foreldrene som utvandra til Australia, var der i mange år, dro tilbake til Norge og skulle ned igjen rundt 1970. Innvandringslovene i Australia på den tida var slik at det var en reell fare for at han kunne bli utskrevet til tjeneste i Vietnam. Foreldrene dro, Johan Petter ble i Norge - og var aktiv i Solkom fram til 1976.

Nå er han industrimaler i et firma som har en del oppdrag i Nordsjøen. Han har ellers forskjellig industrierfaring. Blant annet var han ansatt på Jøtul i 75-76.

- Hvordan ser du på oppgavene for en faglig sekretær i disse tider?

- Det er ikke lett å finne den rette medisinen. Jeg tror nesten vi må bygge opp det faglige arbeidet fra «scratch». Hverken i partiet eller i fagbevegelsen er det for mye offensive tanker for tida. Arbeiderklassen er på defensiven, det er stor usikkerhet, og det slår jo inn i partiet også. Foran tariffoppgjøret er det for eksempel ingen sterk samlende bevegelse for bestemte krav. Det er i det hele tatt lite bevegelse. Det lover ikke godt, særlig når vi kan regne med et magert oppgjør, hvor det samtidig kan komme en del farlige angrep. Jeg tenker på framstøt for lønnsforskjeller i kvinneyrkerne. Kvinnelønna kan bli ofra for «like-lønn» - det vil si likelønn for de høyt utdanna og kvalifiserte kvinnene. Det er stor fare for at kvinnelønna og de lavtlønte generelt vil bli de store taperne. Siktemålet er å bryte ned bran-

Johan Petter Andresen
faglig sekretær, AKP

- I utgangspunktet tror jeg det dreier seg om å utvikle vår systemkritikk og samtidig få det inn i vår daglige politikk. Og vi må utvikle politikken vår mot sosialdemokratiet, som representerer borgerskapets interesser i arbeiderklassen. Jeg håper vi kan få i gang et diskusjonsopplegg rundt dette i løpet av året. Men, som sagt, vi er prega av stor usikkerhet sjøl, så det blir ikke enkelt å finne fram. Jeg tror jeg vil gå litt tilbake og prøve å se noen sammenhenger. Vi har ikke i arbeiderklassen sagt og stått for at det viktigste er å sikre partiet. Partiinnrettinga, klasseinnrettinga har det aldri blitt noe ordentlig av. Arbeideropprøret er ikke sluttført, det vil si - det er strengt tatt ikke starta ordentlig. En annen sak er at vi mangler oppsummeringer og oppgjør med egne feil. Vi evner ikke helt å gjøre opp med det som er galt og så gå videre. Egentlig vil jeg tilbake til landsmøtet i 1980. Det står for meg som ganske skjebnesvangert og uheldig for den videre utviklinga. Måten uenigheter ble håndtert på den gangen er viktig for å se 80-tallet. Mye av det opposisjonen stod for ble seinere vedtatt, men da mer som glidende overgang. Det ble synda mot det å la meningene brytes, mot metoden med kritikk og sjølkritikk. En annen viktig sak er at vi har vært for late med studier og analyser basert på egne undersøkelser. På den andre sida står vi ikke på bar bakke. Vi er kommet videre med sjølstendige analyser og vi er kommet lenger med å la meningene brytes. Alt i alt er det innafor AKP at de miljøene finnes som kan utvikle det partiet vi trenger i dag, selv om ingen enkeltretning i partiet har noen hurraløsning.

BIRGER THURN-PAULSEN

Internasjonal
og faglig

sje- og klassesolidariteten og erstatte den med bedriftssolidaritet. Lønna knyttes til bedriftens regnskap. Det ligger an til angrep på pensjon og sjukelønn. Vi kan få senka, frivillig pensjonsalder knytta til tariffavtalen som sukkeret på oppgjøret. Det jages om fraværstatistikken for å kunne svekke sjukelønnsordninga. De svake, og ikke minst kvinner med omsorg, vil bli straffa hardest.

Fra en slik defensiv posisjon tror jeg det blir viktig å slåss for detaljerte landsomfattende tariffar. Angrep på pensjonen må møtes med krav om senka pensjonsalder knytta til folketrygden, framfor ordninger knytta til tariffavtaler. Men bak alt dette er jo spørsmålet: Hva er alternativet til klassesamarbeidet? Samtidig som vi er pressa og vakler sjøl.

- Ja, hva er alternativet?

VÅR PLAN for AKP

FAGLIG NYTT

Doble innsatsen

Det er all grunn for oss til mer enn å doble innsatsen mot EØS-avtalen. Norge gir stadig slipp på flere og flere prinsipper for å få EØS-avtalen i havn. Det er derfor nå også større muligheter til å vinne kampen da opinionen er blitt mer skeptisk. Dette må vi utnytte. Her er noen ideer for hvordan vi kan jobbe i fagbevegelsen framover:

1. Vær med å spre og samle underskrifter til det faglige oppropet som starter i januar. For nærmere informasjon kan du ringe «Nei til EF» eller partikontoret.

2. Reis forslag mot EØS på årsmøtene i klubb, forening, Samørg osv. Teksten fra det faglige oppropet kan brukes til årsmøte vedtaket. Man kan også samle underskrifter på fagligoppropet i foreninga/klubben og bruke denne som forslag til årsmøtet. Det gjør seg når en stor prosent av medlemmene sjøl er med på å fremme vedtak til årsmøtet.

3. Skriv eller ring til partikontoret og be om innledningene til Arne Byrkjeflot og Terje Kolbotn som ble holdt på EØS konferansen i desember.

4. Bli medlem av «Nei til EF» og verv medlemmer.

Distriktstise EØS-konferanser

Så en anbefaling til distriktststyrer. Organiser konferanse for AKP og RV medlemmer i distriktet. Dere kan bruke innledningene til Arne Byrkjeflot og Terje Kolbotn. Eilev Ryste holdt innledning om konsekvensene for offentlig sektor og kan gi råd i forhold til en innledning.

Dersom dere trenger innledere utenfra, vil partikontoret være behjelpelig med å finne folk.

De fleste er enige om at konferansen som ble holdt i Oslo 14. desember fungerte bra for dem som deltok. Man fikk større klarhet i konsekvensene av EØS-avtalen generelt og fikk gjennom gruppediskusjonene belyst konsekvensene for egen bedrift/etat.

Slagplanen (se annet sted i dette Opprør) man ble enige om, hjelper en å finne en tråd når det gjelder konkrete ting man kan gjøre for å mobilisere motstanden.

Tariffoppgjøret - EF-tilpassing

Under overskriften «De lavtlønte får det tøft i Europa» viser Dagens Næringsliv 20. desember til et internt arbeidsnotat fra NHO. I følge artikkelen legger NHO opp til et frontalangrep på lavtlønnsgarantiordningen.

På fjernsynet samme dag hadde ikke Hågensen noen kommentar. Han sa f.eks. ikke: «det kommer ikke på tale å svekke lavtlønnsordningene.»

Artikkelen viser til følgende sitat fra notatet: «Tilknytning til det europeiske valutasamarbeide, ECU-tilknytningen, frie kapitalbevegelser og ytterligere skjerpede konkurranseforhold gjennom en EØS-avtale, gir nye rammebetingelser for lønnsdannelsen som hittil har vært lite berørt av internasjonal konkurranse. Det blir mindre rom for en solidarisk lønnspolitikk...»

Når man tenker etter hvor lite solidarisk lønnspolitikken er nå, så lover ikke dette godt.

Det er viktig foran møtet i februar, der LO-ledelsen vedtar sine krav til tariffoppgjøret, at vi reiser forslag til vedtak i klubber, foreninger og forbund om at lavtlønnsordningene må forsvares, og at de lavtlønte må prioriteres i det sentrale oppgjøret.

Lavere pensjonsalder for alle

Et annet sentralt spørsmål ved tariffoppgjøret er å få lavere pensjonsalder. Fellesforbundet har gått inn for en videreføring av ordningen med «Avtalefesta Pensjon» (AFP). Man reiser krav om at ordningen skal gjelde fra 60 år. Etter min mening er dette både et feilaktig krav og uheldig taktikk.

En del av den skandinaviske modellen er folkepensionen. Det vil si at uavhengig av om du er i arbeid eller ikke, har du rett til pensjon fra 67 år. Du må, dersom du er i arbeid, gå av ved fylte 70 år. Når fagbevegelsen reiser kravet om senka pensjonsalder, må den reise kravet for hele arbeiderklassen, både dem med og uten arbeid. Kravet må være senka frivillig folkepensjonsalder til 60 år.

En annen side ved pensjonskravet er at det f.eks. innafør Fellesforbundet er veldig få yrkesaktive medlemmer som er over 60. Så dersom man ofrer det sentrale tillegget for senka pensjonsalder knytta til AFP, selger man seg billig. Dessuten er AFP ordningen så dårlig for dem det gjelder at det bare er 1400 personer som hittil har gjort seg nytte av denne innafør NHO området.

Det er all grunn til å være forberedt på å reise en bevegelse for å stemme nei ved tariffoppgjøret!

JOHAN PETTER ANDRESEN
Faglig sekretær i AKP

1. Kamp mot EØS/EF

Hovedoppgava til partiet er kampen mot EF-medlemskap. Denne våren betyr det: Kampen mot EØS-avtalen.

Vi oppfordrer alle medlemmer til å samle underskrifter på underskriftskampanje og faglig opprop (fås fra «Nei til EF»). Sett lokale målsettinger!

Aksjonsuke 1.- 8.mars med blant annet 8.mars-tog der Nei til EØS må stå sentralt

Vedtaket mot EØS og EF i klubber, foreninger, organisasjoner - ta i bruk metoden med prøveavstemninger

«Mal Norge Nei»: Mal slagord, bruk transparenter, bestill plakater og merker fra partikontoret. (se egen boks.)

Spre AKPs EØS-hefte (av KK-utklipp) og bruk det til studier. (se egen boks)

Jobbe for at Nei til EØS står sentralt 8.mars

1.mai må bli en stor mønstringsdag mot EØS og EF over hele landet, både i paroler og på talerstolen. (se eventuelt vedtak fagligkonferanse.)

Forberede aksjoner, knytta til aksjonsuka i mars, eventuelt når Odelstingsproposisjonen legges fram for Stortinget og ved Stortingsbehandlingen.

AKP-laga kan arrangere egne møter om EF/imperialisme/3.verden

AU har ikke prioritert mellom de øvrige punktene i planen. Vi forutsetter at laga legger sine egne planer i tråd med lokale muligheter og forutsetninger.

2. Ungdomsjobbing

RU-sirkler og bøllekurs

Debattemøter om aktuelle temaer innretta på ungdom

Ungdomssirkler mot EF

3. Rød Valgallianse

AKPs landsstyre har støtta RVs utbyggingsoffensiv. Samtidig har vi et landsstyrevedtak («kompromisset») som gir store muligheter for lokale variasjoner i måten RV organiseres på.

Uansett er det viktig å diskutere linja for Stortingsvalget og mobilisere RVs medlemmer til å delta i EF-kampen.

4.

«Klassekampen»

Alle lag skal drive KK-arbeid i form av løssalg og abonnements-verving. Laget må sjøl ta stilling til omfanget.

KK må brukes aktivt i kampen mot EF/EØS.

5.

Tariffoppgjøret

Tariffoppgjøret vil direkte angå alle medlemmer som er fagorganiserte. Faglig utvalg vil lage en løpeseddel om resultatet til spredning på arbeidsplassene før uravstemningene.

I tillegg vil arbeidsgivernes offensiv, både i privat sektor og i stat og kommune, i forbindelse med oppgjøret være endel av EF/EØS-tilpassinga. Slik vil kampen om tariffoppgjøret også ha betydning i EF-kampen. (Se faglig-spalta.)

6.

Landsmøteforberedelser

Innbetaling av kontingent
Landsmøtediskusjoner
Delegatvalg og nominasjoner

DISKUSJONER I LAGA

■■■ EØS-avtalen og kampen mot den, bruk eventuelt EØS-heftet som utgangspunkt

■■■ Landsstyrevedtaket om AKP og RV framover, hva betyr det sentralt og lokalt?

■■■ AKPs rolle/politisk og organisatorisk plan

■■■ Andre landsmøte-saker (forslag om marxismen, eventuelt andre vedtaksforslag, vedtekter, delegater, nominasjoner)

ÅPNE MØTER

Vi ber laga vurdere muligheten for å holde åpne møter (ikke nødvendigvis så store) i AKP-regi om aktuelle temaer som trenger grundigere analyse, eks. EF og imperialismen, utviklinga i Sovjet/endringene i verden, bankkrisa.

AU har gått inn for at AKP og RV arrangerer fellesmøter om sosialismen noen steder i landet i løpet av våren. Kjersti Ericssons bok kan være et godt utgangspunkt. Det går i tillegg an å be folk fra andre politiske miljøer om å kommentere boka, slik det ble gjort på møtet i Oslo, der det var innlegg fra kvinner fra Natur og Ungdom, forlaget Emilia press, Kvinnefronten og Afrikansk kvinnegruppe.

MATERIALE:

Merker: Nei til EF. Nei til EØS. Pris kr.1 for kjøp av mer enn 50 merker, ellers kr.2.

Plakater.

EØS-hefter: ferdig ca. 15.januar, utsalgspris kr.10. Lag som vil selge videre, vil få heftene til betydelig lavere pris.

Bestill fra partikontoret,
tlf:02- 38 42 50

RVs AKSJONSDAGER MOT EØS

5.- 8. februar:

RV satser på egne aksjonsdager for å styrke kampen mot EØS. I dagene 5.- 8. februar bør det bli RV-markeringer mot EØS i de fleste stedene det ble stilt lyster ved kommunevalget. Stands med løpeseddelutdeling og salg av Klassekampen på lørdag 8/2 bør de fleste klare. En god del steder bør det også kunne arrangeres møter om EØS. Gjerne med innledere også fra andre partier, fagforeninger, bonde- og fisker-, miljø- og kvinneorganisasjoner o.l.

Vi tror at RV gjennom en ekstra innsats disse dagene kan være med på å styrke kampen mot EØS. Vi oppfordrer lokallaga til å planlegge aktivitet, bestille løpesedler, plakater, AKPs hefte om EØS, og Klassekampen for salg.

Mer om kampen mot EØS: Se kronikk i Klassekampen tirsdag 17. desember, og artikkel på side 8 i dette nummer av Opprør om slagplan mot EØS/EF.

Planer for RV-arbeidet

De to absolutt viktigste oppgavene for RV fram til sommeren er **Kampen mot EØS** Verving av medlemmer til RV og bygging av lokalgrupper.

Det er disse to oppgavene som kommer til å ta mesteparten av kreftene både lokalt og sentralt, men det vil bli jobba med en rekke andre saker også, ikke minst i tilknytning til arbeidet i kommunestyrene og fylkesting. Landsstyret vil muligens vedta saker det skal satses på felles markeringer rundt o.l. men her er i alle fall en kort gjennomgang av planene for det nærmeste halvåret slik de foreligger nå.

Kampen mot EØS

Regjeringa satser alt på å få igjennom en EØS-avtale. Den vil bety like mye negativt som det EF-medlemskapet folket stemte nei til i 1972. Nå er tida kommet for årsmøter i alle RVs lokallag og i fylkesorganisasjonene der det finnes. De nye vedtektene som ble vedtatt på landsmøtet i mars har klare

bestemmelser for årsmøtene. Her er noe av det som står:

og være skråplanet inn i et EF på vei mot politisk, økonomisk og militær union. Bare en brei og sterk folkelig motstand kan forhindre at Stortinget vedtar en EØS-avtale i juni. (Se egen artikkel om dette, bl.a. om RVs aksjonsdager mot EØS 5.- 8. februar.)

Andre politiske saker

De viktigste politiske feltene i månedene framover bortsett fra EF og EØS blir offentlig økonomi - kampen for den offentlige velferden, miljø saker, og arbeidsløshet. Hovedtyngden av dette arbeidet vil ligge på lokale saker og markeringer lokalt. Det er foreløpig ikke planlagt felles markeringer e.l.

3000 RV-medlemmer

Medlemsverving og utbygging av RV-grupper er den andre store oppgaven dette halvåret. Målsettinga er å få 10 prosent av dem som stemte RV til å bli medlemmer, dvs ca 3000, og å bygge opp RV-grupper i 120 kommuner. Dette er en vanskelig oppgave som vil kreve mye arbeid. Men lykkes

vi, så har vi et langt bedre utgangspunkt både for valg og annet arbeid enn tidligere.

Støtte Klassekampen

Salg av Klassekampen og verving av abonnenter bør bli en fast del av RV-gruppens arbeid. Det er helt fint å kombinere det med RV-stands på lørdager f.eks. RV vil også aktivt delta i arbeidet for å nå målsettinga som er satt på å skaffe 1500 personer som blir med og betaler til Klassekampens venner.

Diskusjoner

Fram mot landsmøtet (som antagelig blir seint på høsten i år) bør alle gruppe diskutere RVs utvikling framover, og forholdet mellom RV og AKP. En del problemstillinger til denne diskusjonen sto i Opprør nr. 7/91.

Landsstyret oppfordrer også lokalgruppene til å arrangere medlemsmøter og åpne møter for å diskutere sosialisme, bl.a. med utgangspunkt i den nyeste boka til Kjersti Ericsson og heftet til Trond Andresen.

AKSEL NÆRSTAD

Nye vedtekter om årsmøter

Nå er tida kommet for årsmøter i alle RVs lokallag og i fylkesorganisasjonene der det finnes. De nye vedtektene som ble vedtatt på landsmøtet i mars har klare bestemmelser for årsmøtene. Her er noe av det som står:

Lokallag:

«Det skal holdes årsmøte innen 15. mars. Styret innkaller årsmøtet seinest 14 dager før møtet med brev til alle medlemmene. Års- og medlemsmøter kan også innkalles av landsstyret. For å ha stemmerett på årsmøtet, må en ha blitt medlem seinest 14 dager før møtet. Årsmøtet skal velge styre, behandle regnskap og fastsette kontingent. Det vedtar sjøl hva som skal behandles utover dette.» (fra paragraf 2)

Fylkesorganisasjon:

«Det skal om mulig opprettes egen

fylkes- eller distriktsledelse. Fylkesårsmøtet avholdes innen 15. mars. Det innkalles seinest 14 dager før møtet, og kan avholdes når alle gruppene er innkalt. Årsmøtet velger fylkes- eller distriktsledelse og behandler regnskap og budsjett, og vedtar sjøl hva det skal behandle utover dette.» (fra paragraf 3)

Godkjenning:

Der det finnes fylkes- eller distriktsorganisasjon, er det den som godkjenner lokalgrupper (omfatter en eller flere kommuner). Der det ikke finnes fylkes- eller distriktsorganisasjon, er det landsstyret som godkjenner lokalgrupper. Landsstyret godkjenner opp-

rettelse av fylkes- eller distriktsorganisasjon.

Meld fra til RV sentralt:

Vi ber alle gruppene og fylkesorganisasjonene om så raskt som mulig å melde fra til RV-kontoret sentralt om når årsmøtene skal være. Vi ønsker å kunne være tilstede på en del av dem for å bli bedre kjent med medlemmene.

Etter årsmøtene må det meldes fra til RV sentralt om hvem som sitter i styret (navn, adresse og telefon), antall medlemmer og planer og andre vedtak fra årsmøtet.

A.N.

RV-programmet trykkes opp

RV-programmet som ble vedtatt på landsmøtet i mars er i trykken igjen. Førsteopplaget på 2000 er utsolgt fra RV-kontoret sentralt. Det vil bli sendt ut til dem som har bestilt og ikke fått det, i løpet av januar. Og vi oppfordrer andre som ikke har det, til å bestille. Programmet koster kr 20 (kr 15 om det bestilles mere enn 10 eksemplarer)

Ingen ut av reindriften!

Fløtten-utvalget har gitt sin dom: 450 må slutte i reindriften. 450 skal gi opp arbeidet sitt og livsstilen for å stille seg sist i den lange køen av arbeidsledige. Hvorfor er det ikke lenger plass til dem?

Siden vi fikk den nye reindriftenloven og reindriftsavtalen i slutten av 70-åra har målsettinga til staten vært å øke lønnsomheita i reindriften, bl.a. gjennom økt mekanisering. I dag ser vi resultatet: 60 prosent av næringas utgifter er utgifter til motorkjøretøy som ødelegger marka. De økte utgiftene har ført til at

man må ha mer rein, og store deler av Finnmarksvidda er nedbeita.

Men hvem må betale? Ikke staten, som har gjennomført denne politikken. Ikke Odd Erling Smuk og resten av ledelsen i Norske Reindriftsamers Landsforbund, som hele tida har spilt på linje med staten. Nei, det er de små reinerne som har blitt tvunget med på stadig nye investeringer for å forsvare sin plass. Det er dem som blir sendt ut i det uvisse.

Krav om lønnsomhet

Reindriftsamene er et av mange ofre for kravet om at alt skal være «lønnsomt». Det samme kravet om lønnsomhet tok fisken fra fjordfiskerne og tømte Barentshavet. Det har tatt arbeidsplassene fra mange industriarbeidere, bl.a. på Sydvaranger. Overalt hører vi at alt det ulønnsomme må vekk.

Når skal man spørre hva slags sam-

funn vi vil ha? Når skal man først stille spørsmål ved om vi har kulturer og levemåter i Nord-Norge som er verd å ta vare på? Er ikke 15-20 prosent arbeidsledige i indre Finnmark nok? Har vi ikke nok sosiale problemer?

Levebrød og kulturarv

Reindriftnæringa er ikke bare et levebrød for mange. Den er også en levemåte og en viktig del av den samiske kulturarven. I dag er det ikke plass til alle som vil drive med rein. Ikke om man skal drive i pakt med naturen si bæreevne og alle samtidig skal tjene godt med dagens kjøttpriser uten statsstøtte.

Men hvorfor skal vi godta disse rammene? En stat som uten å blunke kan betale milliarder til hver bank som kjører seg konkurs, har den ikke råd til å betale for å opprettholde restene av en kultur den har forsøkt å knekke i flere hundre år?

Det er ikke for mye folk i reindriftnæringa. Det er for mye rein, og det er for mye maskiner.

Vi er ikke forundra over at staten og NRL-ledelsen går inn for denne politikken. Derimot er vi skuffa over at sametingspresidenten også godtar premissene om at det ikke skal være flere i reindriften enn det som er «lønnsomt».

Situasjonen er svært alvorlig. Skal vi klare å redde både naturen, arbeidsplassene og kulturen må det drastiske tiltak til.

Forslag til tiltak

Finnmark RV vil foreslå følgende tiltak:

Reintallet må skjæres kraftig ned. Øvre reintall pr. driftsenhet er nå satt til 700. Vi vil foreslå en halvering. Forbud mot bruk av fly, helikopter og barmarkskjøretøy til driving av rein.

Gjerdene som er under reising på Finnmarksvidda må rives.

Felles-beiteområder deles opp mellom reinbeitedistriktene.

Samtidig må det satses sterkt på fordeling av reinprodukter og bedring av kjøttkvaliteten. Binæringer til reindriften oppmuntres.

Kvinnene i reindriftnæringa må anerkjennes som sjølstendige reindriftsutøvere.

Ingen skal presses ut av reindriften så sant de følger disse reglene. Staten yter støtte slik at de som holder seg under øvre reintall sikres gjennomsnittlig industriarbeiderlønn.

Vi vil utfordre Fløtten-utvalgets medlemmer til å fortelle hvorfor dette ikke lar seg gjennomføre.

FINNMARK RV
v/ØYSTEIN RØSLAND

Å skyte en gullfugl...

Siden starten i 1984 har mer enn 10.000 kvinner deltatt på «bøllekurs». Mange inntrykk er i årenes løp formidlet om kursene - både av deltakere og kursledere. Nå er det imidlertid gjennomført en spørreskjema-undersøkelse blant et tilfeldig utvalg bøllekursdeltakere. Konklusjonen er entydig: Den positive reaksjonen er overveldende. Alle unntatt en vil anbefale andre kvinner å delta på bøllekurs. Alle som i årenes løp har gjort bøllekursbevegelsen mulig har sannelig skutt en gullfugl!

større selvtilitt og økt bevisstgjøring.

Selvtilitt har kvinnene fått både på egne vegne, men også på andre kvinners vegne. «Jeg lærte at jeg kan det jeg tror jeg ikke kan», skriver en kvinne. «Jeg lærte mer om styrken til kvinnfolk, og at kvinnfolk er mye flinkere enn det de sjøl tror de er», skriver en annen. En side ved selvtilitten handler om å bli modigere: «tørre å ta fram det som bor i meg», «lærte å stole på meg selv» er typiske utsagn. Det pekes også på hvor viktig det er å vite at det går an å trene opp motet - og at dette var en lærdom som kurset ga. I forlengelsen av dette samme tema kommer det å oppleve at det ikke lenger er like «farlig» å f.eks. stå foran en forsamling eller gjøre noe annet som fører til at man blir tydelig og synlig for andre.

Bevisstgjøring om seg selv og andre kvinner er det andre viktige hovedtema. Bevisstgjøring spesielt om herskertechnikker og kroppsspråk nevnes av flere. Økt bevisstgjøring - og dermed selvinnsikt - gjelder ikke bare enkelte trekk eller sider ved seg selv eller andre, men også mer eksistensielle temaer. En skriver dette: «Jeg forsto at jeg ikke har hatt tillit til 'medsøstrene'. Jeg skjønnte at andre faktisk kan unne meg å lykkes. Jeg forsto at jeg er redd for å innrømme at jeg klarer noe godt. Jeg fikk et glimt (ved det jeg så av andre) at det er et kvinnefenomen å

ha et urealistisk lavt selvbylde, og det ante meg at dette også er mitt problem». En annen ble mye sterkere enn før klar over hvor mye kvinner har å bidra med i samfunnet. Bevisstgjøring gjelder ikke bare bevissthet om noe og noen, men også nye ideer om hva man kan gjøre for å handle annerledes - som hvordan man kan ta i bruk teknikker for å mestre nervøsitet. Og økt bevisstgjøring og selvinnsikt gir gåpålyst og ny inspirasjon, nevner flere.

En kvinne skriver: «Mykje er ein vel eigentleg klar over, men ein tenker ikkje så mykje på det før ein har vore på kurs». En annen erfarte dette: «Sjøl om jeg hadde hatt mange offisielle verv og var vant til å snakke på kurs og i store forsamlinger, så var det veldig lærerikt å få gjøre dette i ei «trygg» forsamling. Godt å få ros - det får jeg altfor sjelden».

Nye utfordringer

Det er litt mer enn halvparten som skriver at de på slutten av kurset fortalte om en utfordring de ønsket å gjøre noe med etter kurset. Og halvparten av disse igjen skriver at de klarte utfordringen - og omtrent alle de resterende svarer at de løste den «halvveis». Men kvinner er ofte så beskjedne på egne vegne - og det synes jeg også kan merkes på svarene om de syntes at de løste utfordringen. Jeg får

inntrykket av mange kvinner som har klart å gjennomføre «skumle» ting - det er sterke og flotte meldinger som er nedtegnet, men som kvinnene ikke alltid selv opplever som sterkt og flott.

En tredjedel opplever dessuten at de har forandret kroppsspråk og språkbruk etter kurset. Flere forteller at de snakker klarere, tydeligere, mer bestemt, høyere enn før, at de er opptatt av å renske språket for unødvendige «ekstraord» eller formuleringer som tar brodden av, kanskje ufarliggjør, en mening. En skriver det slik: «Jeg er blitt flinkere til å fremme forslag uten å ta forbehold, før avsluttet jeg gjerne med 'hvis alle er enige, altså'. Nå sier jeg: 'Dette er min mening, mitt ønske'». Andre skriver at de er blitt mer bevisst på å puste dypt, stå riktig, kanskje få mer kontroll over hendene når de skal ta ordet i en stor forsamling. Eller ha bedre blikkontakt når de snakker til noen. Og kvinnene har mange eksempler på konkrete situasjoner der de synes at de har kunnet

anvende kursets lærdommer. Mer en halvparten synes at de både har blitt modigere og gitt seg selv større tabbekvote.

Organiserer seg ikke

Det er imidlertid bare et lite mindretall som har organisert seg enten kvinnepolitisk eller partipolitisk etter kurset. Dette vil kanskje av noen tolkes som skuffende eller som et uttrykk for at bøllekurset ikke er «målrrettet» nok. Men her skal man trå varsomt med konklusjonene. For det første er det ikke sikkert at kvinne- eller partipolitisk organisert er Selve Kriteriet på forandring, eller et mål på hvor «vellykket» bøllekurset er. For det andre bør man nok se lærdommer i et mer langsiktig perspektiv. Og uansett er det jo et godt ting i seg selv at kvinnene har opplevd at de lærte noe nytt, noe som var fint for dem, noe de kan anvende og dermed få det bedre i sine hverdager - enten det er på jobben, i familien eller i livet ellers.

Hva kunne vært annerledes?

Undersøkelsen handler selvfølgelig ikke bare om ros og skryt. Noe av bakgrunnen for undersøkelsen var også å få vite noe om hva kvinnene synes skulle vært annerledes med kurset. En snau tredjedel nevner eksempler på noe de ikke likte ved kurset. Det er, som nevnt tidligere, bare en kvinne som er grunnleggende misfornøyd med kurset. De andre som begrunner svarene sine på dette spørsmålet, har ankepunkter som knytter seg til bestemte deler av kurset. Dette handler særlig om to forhold. For det første var det noen som opplevde at kurset hadde en «politisk slagside». For det andre dreier misnøyen seg om at ikke alle kursledere alltid klarer å gjennomføre alle kurs like godt - enten den ene eller begge kurslederne var usikre, virket uengasjerte eller ikke hadde kunnskaper nok til å sette i gang personlige prosesser hos deltakerne. Men i all hovedsak har kurslederne et svært godt skussmål - det er tydelig at kurslederne har svært mye å si for hvordan kvinnene har opplevd kurset.

Vi stilte også spørsmålet om det var noe de savnet spesielt på kurset. Det er en femtedel som svarer ja på dette spørsmålet, og særlig knytter dette seg til at de hadde ønsket å ikke bare få positiv respons - men også mer kritiske kommentarer til seg selv og egen framføring. (Det har vært et prinsipp på kursene at det bare er «lov» å trekke fram positive reaksjoner - fordi det negative er kvinner alltid så flinke til å se selv, og se aller først).

Kvinnene vil ha mer...

Og kvinnene vil ha noe mer: Halvparten ønsker seg et bøllekurs «trinn 2». Og det kommer de etterhvert til å få - arbeidet med å utvikle et «trinn 2» blir satt i gang i begynnelsen av 1992. Også andre deler av undersøkelsen kommer framover til å bli brukt av bøllekursledere, til videreutvikling også av det nåværende kurset - og det som kanskje i framtida kommer til å være «trinn 1».

LIV FINSTAD

Undersøkelsen som denne artikkelen bygger på, er gjennomført av Liv Finstad og Cecilie Høigård. Rapporten vil være tilgjengelig for interesserte (for en rimelig penge) ca. månedsskiftet januar/februar 1992. Rapporten vil gå inn på flere temaer enn disse som er tatt opp i denne artikkelen - og kan være av interesse både for kursledere og deltakere. Informasjon om hvordan man kan bestille rapporten, kommer i neste nummer av «Opprør».

Kommentar:

Hvordan opplever AKP-medlemmer den nye situasjonen med RV som selvstendig organisasjon? Har det ført til dreining i aktiviteten? Har debatten bundet opp krefter som kunne vært brukt til mer verdige formål? Hva slags målestokk skal vi bruke for å se de praktiske konsekvensene av en situasjon med to partier på samme arena? Er det samme arena? Disse og liknende spørsmål hadde vi i bakhodet da vi tok kontakt med forskjellige bydelslag i Oslo. Med hensikt valgte vi lag hvor velgeropplutninga eller aktiviteten rundt RV er forholdsvis høy, samtidig som disse laga har hatt en viss ekstern aktivitet over tid.

Vi spurte ikke om intervjuobjektene prinsipielle syn, vårt formål var å undersøke praksis. Det må også understrekes at vi spurte om deres personlige inntrykk, ikke objektive analyser.

Men når disse forbeholda er tatt, er det interessant å legge merke til hva disse to har felles: De har ingen opplevelse av at lagas aktivitet har endra seg, hverken som følge av partidebatten i det store og hele, eller etter det siste landstyrevedtaket hvor fløyene i partistriden ble enige om å akseptere to organisasjoner inntil videre.

– Vi driver med det vi alltid har gjort, sier de.

Dette kan bety flere ting: Det er mulig at lagsmedlemmene ikke føler at partidebatten angår dem, eller at lagsmøtene ikke er det naturlige forumet for den. Det kan også bety at de opplever at debatten føres av «noen andre», «et annet sted», at partiets skjebne ikke blir avgjort av dem selv. Eller det kan rett og slett bety at de føler seg så sikre i sin sak at de ikke har bruk for denne debatten.

Interessant er det også å merke seg to ting som Ellen Røsjø på Grunerløkka nevner: RV-gruppa i bydelen har fått mange medlemmer allerede, og det er mange mennesker på møtene. Og det er kamp om tillitsverv som det tidligere var vanskelig å få folk til å påta seg. Dermed har det nye RV skapt en situasjon hvor det rett nok er fare for et konkurranseforhold til AKP, men hvor engasjementet og aktiviteten øker i et sjikt av AKP/RV-omlandet som kanskje ellers hadde gått i passivitet. Et umulig paradoks eller en fruktbar motsigelse? Her ligger kanskje enda en grunn til å opprettholde AKP: hold den teoretiske og ideologiske kampen gående innafor et RV som ellers står i fare for enten å bli for vassent, eller for sekterisk.

– Mat for tanken er viktig, derfor legger vi vekt på å gjennomføre teoretiske diskusjoner, sier Petter Nordahl på Kampen/Vålerenga, et av de mer aktivistiske laga i Oslo. Han hevder at AKPernes massebasis i strøket er så grunnfesta at ingen vil finne på å trekke integriteten deres i tvil. For egen del vil vi legge til at her finner vi antakelig nøkkelen til hele greia: Det er ikke navnet på partiet som skaper tillit, det er den politiske praksisen.

Vi er klar over at valget av to bydelslag i Oslo ikke nødvendigvis er representativt. Men finnes det i det hele tatt noe typisk AKP-lag? De to laga er svært forskjellige når det gjelder massebasis, medlemmenes tilknytning lokalt, vekt på parlamentarisk arbeid i forhold til annen aktivitet osv. Er man ikke like lite typiske i Bergen, Sandnessjøen eller Løyten? Vi håper å komme tilbake til det på et seinere tidspunkt.

TOR OTTO TOLLEFSEN

Vi gjør som vi alltid

Har partidebatten ført til mindre utadretta aktivitet i AKP-laga? Opprør har spurt to medlemmer i forskjellige bydelslag i Oslo.

På Grunerløkka har alle medlemmene oppgaver i forbindelse med RV eller andre fronter, forteller Ellen Røsjø i Grunerløkka AKP.

Dersom en tar utgangspunkt i en snever definisjon av hva som er lagets oppgaver; at lagets arbeid bare er det som er diskutert og gjort vedtak på at man skal drive med, satt av folk til og bevisst prioritert, driver laget med KK-salg, RV-arbeid og Kvinnefront-arbeid lokalt. Ser man på medlemmenes virksomhet under ett, er bildet noe breiere. Man har folk i Nei til EF sentralt, Kvinnefronten sentralt og i diverse fagforeningsverv.

– Vi selger femti KK i uka. Dette arbeidet har tatt seg skikkelig opp i det siste. Flere uavhengige er med på dette, det er ikke noe vi behøver å stå for aleine.

– Vi var med å ta initiativ til den lokale Nei til EF-komiteen. En av våre satt i styret der en stund, men hun har siden sklidt ut fra AKP. Hun er vel fortsatt aktiv i komiteen. Ellers er et av våre medlemmer opptatt med Nei til EF sentralt.

– Så har vi jo Kvinnefronten. Den «bor» jo i bydelen. En av våre medlemmer er ansatt i KF sentralt. Ellers har Grunerløkka et aktivt lokallag. Kvinnefronten er synlig i bydelen: egne stands og kakelotteri, salg av Kvinnejournalen osv. Og en vellykka rose-aksjon, hvor utvalgte butikker fikk blomster for å holde butikkene fri for porno. Den lokale Kvinnefronten rommer også folk som har sklidt ut av partiet, men som fremdeles samarbeider med oss. For eksempel når det er snakk om valgkamp. Kvinnefronten ser ikke ut til å være hemma av uenighetene i AKP.

– Rød Valgallianse har en lang historie på Grunerløkka. Det lokale bydelsutvalget har hatt RV-representant i mange år. Etter bydelsreformene i Oslo som førte til noe større makt til bydelsutvalgene har dette organet blitt viktigere. I forrige periode hadde RV foruten representanten i bydelsutvalget folk i teknisk komite, i skole- og kultur, og i barnehagenemda. De to i barnehagenemda, Bente Bolstad og Morten Conradi, har gjort en solid jobb med å knytte dette vervet til en foreldreaksjon mot redusering av grunnbemanninga i barnehagene i bydelen. De har vært flinke til å markere seg i media, noe som blant annet har ført til at Morten er invitert som spaltist i Grunerløkka lokalavis.

– Har striden i AKP hatt noen betydning for lagets arbeid?

– Svaret er både ja og nei. I AKP-laget har vi det ganske fredelig, vi er ganske snille mot hverandre, for-

søker å støtte hverandre selv om det jo er meningsforskjeller. Men i hovedsak driver vi med de tinga vi alltid har gjort. Det er de konkrete sakene vi bruker tid på og jobber med. Lagsmøtene er på en måte ikke arena for AKP/RV-kampen. Det er derimot RV. Det blei på et tidlig tidspunkt i tilknytning til valgkampen etablert ei ganske stor RV-gruppe i bydelen. Rundt tjuetredve stykker er aktivt med på møtene, men totalt er det vel rundt 150 medlemmer i alt. Vi opplevde at det ble kamp om verv i styret og omkring representanten til bydelsutvalget. Men det endte med et brukbart kompromiss, hvor alle samla seg om en bydelsrepresentant som har vært RV-aktivist i mange år men som aldri har vært medlem i AKP. Han tilhører på en måte ingen av fløyene. Paradokset er at tidligere har det vært heller vanskelig å få folk til å stille opp til disse oppgavene.

– Dere har opplevd utmeldinger?

– De som tidligere var passive i AKP-laget har stort sett sklidt langsomt ut. Det har ikke vært noen opprivende eller smertefulle brudd i denne forbindelsen, de det gjelder har bare latt være å møte opp og sluttet å betale kontigent. Det er vanskelig å sette denne tendensen i direkte sammenheng med striden AKP/RV.

– Hvordan vil du karakterisere samarbeidsklimaet nå?

– Jeg skal kanskje være litt forsiktig med uttale meg for bastant, men inntrykket er at på RV-arenaen opplever vi at de dårlige tradisjonene med mannsdominans i debattene og harde slag mot meningsmotstandere har overlevd. Klimaet i AKP-laget er helt annerledes. RV har på et vis blitt en tydelig konkurrent lokalt, de har markert seg med egne stands, de inviterte til julebord nå før jul. RV-gruppa har blitt ganske stor på kort tid, men jeg har ikke sett noen nye tryner der enda, det er de samme folka som alltid har vært her. Jeg har inntrykk av at det er noen av de folka som har meldt seg ut av AKP som nå oppfatter dette som sin arena. De mobiliserer «sine» folk til møtene osv. Det har ikke vi gjort ennå.

– Har to-parti-kompromisset fra landstyremøtet i AKP i høst hatt noen betydning for klimaet hos dere?

– Nei, det synes jeg ikke. For oss har de to organisasjonene vært en realitet vi har vært nødt til å forholde oss til en lang stund allerede. Landstyrevedtaket opplever vi bare som en oppsummering av den faktiske virkeligheten.

TOR OTTO TOLLEFSEN

Artikkelen nedafor leses best på slutten av denne fila.

Kampen/Vålerenga-laget har alltid lagt vekt på ekstern aktivitet.

Laget består av en samling medlemmer med forskjellig interessegrunnlag og politisk praksis. De stiller med fast KK-salg, er aktive i Vålerenga Vel og dermed også sentrale i lokalbefolkningas aksjoner for å få stengt Strømsveien for gjennomkjøringstrafikk. Dessuten er medlemmene hver for seg opptatt med mye annet. De har en finger med i Nei til EF, RVs, bystyregruppe og fagforeninger. Noen er knytta til oppgaver i partiet eller RV sentralt. Laget klarer å kombinere ekstern aktivitet og teoretiske diskusjoner. De opplever seg helst som et AKP-lojalt lag.

– Nei til EF-komiteen var det våre folk som tok initiativet til lokalt, sier Petter Nordahl, medlem av Kampen/Vålerenga AKP.

– Vi bruker vel en tredjedel eller noe sånt av ressursene vår til dette arbeidet. Der finnes det

også en RVer som alltid har som er litt av en motor. Det har problem å samarbeide med ham.

Rød Valgallianse hadde ikke bydelsutvalget i forrige periode. Bydelen er blant de som har stemmer ved lokalvalg. Det si fremst kapasitetsproblemer, det finne folk til å gjøre jobben. Gamle Oslo RV stifta som en Nedre Tøyen, Gamlebyen og pen. Bydelsrepresentanten er A ner med å legge ned mye arbeid kommer. En representant i helse get i bydelen er innafor rekkevi

– Hva med samarbeidsklimaet i AKP og RV?

– Jeg har ikke oppfatta noe lokalt om at det skulle være samarbeide. Alle veit jo hvem vi i AK miljøet og har drivi med vårt i finne på å trekke vår integritet i

d har gjort!

...ort om oppgavene dine ten, KK-slaget, studie-foreningslaget og kom-pisumnering av åssen AKP og RV hindrer snille sofaradikalere!

– Åssen er det indre livet i laget?
– Ingen av oss føler oss hemma av katastrofe-tanker når det gjelder framtida til AKP og RV. Vi driver med det vi driver med uansett, sånn som vi har gjort bestandig. For eksempel Våle-renga Vel, KK-salg og RV-arbeid.
– Jeg ser jo at RV har et potensiale, så hadde AKP gått i dass i morra så ville jeg jo fortsatt likevel på en eller annen måte. Og sånn trur jeg de fleste av oss tenker. Men vi må føre teoretiske diskusjoner et sted også, mat for tanken er viktig. Derfor inviterer vi for eksempel Pål Stei-gan og Siri Jensen og sånne folk til å innlede til mer teoretiske diskusjoner. Her har AKP klart en funksjon.
– En periode gikk vi inn for at hver enkelts politiske oppgaver blei lagt på bordet og disku-tert i laget. Det spleisa oss bedre sammen, og når vi har oppfølgingspunkter om dette på lag-smøtene så veit alle hva det handler om. Dette fungerte spesielt bra for dem som er organisert hos oss men av forskjellige grunner ikke har

aktiviteten sin knytta til strøket. Fagforenings-arbeid for eksempel.
– *Utmeldinger?*
– Ikke på ei stønn. En sklei ut nå i høst, men hun er også den eneste som over lengre tid nå ikke syntes lagsarbeidet gav noe. Hun hadde lite oppgaver knytta til strøket. Vi andre syns derimot at AKP-laget er et godt sted å være, et sted å hente inspirasjon og støtte.
– *Har landstyre-kompromisset om to partier betydd noe for stemninga i deres lag?*
– Vi har følt oss litt fremmede, som lag, i forhold til den kampen som har vært ført her, selv om enkelte av oss har markert seg i debatten. En av de få tinga vi har tatt stilling til er spørsmålet om fraksjonisme. Det er vi mot. Ellers har vi vel tatt landstyrevedtaket mest til etterretning. Vi har ikke diskutert det formelt, bare i pausene. Det betyr liksom så lite i vår virkelighet.
– Nå setter vi i gang med studisirkel igjen, den er i gang fra nyåret.

SOMMERLEIR 1992

SOMMERLEIR 1992
PÅ STRANDHEIM LEIR-
STED UTENFOR OSLO,
FRA 11.- 16. JULI.

Partier kan bare leve videre i en forandret verden ut fra nye teoretiske gjennombrudd der vi overskrider de gamle teoriene. For å klare det, må vi erkjenne de gamle teoriene. Hvis du har behov for endelig en gang å lære marxisme, hvis du har behov for et parti som bygger på det beste av det gamle, og nødvendige fornyelser ..., da passer det å delta på vårt opplegg «**Marxistisk Renaissance**».

Av innholdet:

Hva er egentlig Marx' marxisme?
Hva er kommunisme og dets forutsetninger?
Forholdet Marx, Lenin, Stalin, Mao.
Marx' økologi, feminisme og rasisme.
Marx og dagens verden.

Sammen for et nytt teoretisk gjennombrudd!

Metode: Vi åpner dører og begynner å gjøre kunnskapen til vår egen.

Inspiratorer: Torstein Dahle og Terje Valen.

Vi kommer tilbake med forbedrede annonser og flere inspiratorer seinere.

Dette er et opplegg for ca. to dager på årets sommerleir på Strandheim ved Slem-mestad utenfor Oslo, (samme sted som ifjor). Leiren er fra 11. til 16.juli.

TERJE OG TORSTEIN

Rød Valgallianse

Nominér til nytt sentralstyre i RV

Nominasjonskomiteen har nå begynt sitt arbeid. Nominasjoner til sentralstyret (ST) må sendes inn fortløpende. Siste frist er 30.april. Nominasjonene kan sendes til:

Mette Holmsen, Landingsveien 132, 0767 Oslo, eller via partiinterne rutiner. Merk konvolutten

«nom.kom.».

Alle medlemmer, lag, DSer, ST og LS kan foreslå kandidater. Det er en fordel at det opplyses om den nominerte er villig til å sitte i ST. I nominasjonskomiteen sitter bl.a. Mette Holmsen, Solveig Aamdal, Astri Melheim og Per Gunnar Skotåm.

Skal vi fortsatt ha landsstyre?

Modellen med landsstyret (LS) ble vedtatt på forrige LM. En av grunnene til det var at distriktene ønsket mer innflytelse og var misfornøyd med Oslo-dominansen. Det er distriktene som velger representant til LS. Distriktslederkonferansene er som følge av dette borte. Derfor er det en fordel at DS-lederne er representant til LS. Dette vil binde ledelsen i partiet opp til DS-lederne. Dette gjør at det er duket for kamper i distriktene om LS-representasjon. Mange kan ønske å sitte i LS uten å måtte ta den jobben det medfører å være DS-leder.

Dette betyr at partiets øverste ledelse (LS) ikke er valgt av LM og ansvarlig ovenfor dette. Etter vedtektene kan distriktene tilbakekalle sin representant, men det kan ikke partiet gjøre med sin øverste ledelse.

Den økonomiske situasjonen i partiet er nå

slik at skal vi opprettholde LS-modellen betyr det at vi ikke har råd til å velge noe landsomfattende sentralstyre. Det sentralstyret vi da kan velge blir i realiteten et arbeidsutvalg og må komme fra Oslo og Akershus. Den eneste muligheten medlemmer fra resten av landet har til å bli en del av ledelsen er å sloss om landsstyreprerentasjon. Dette mener vi er udemokratisk. Et LS er så stort at det kan sjelden møtes.

To modeller:

LM må ta stilling til om det ønsker å beholde modellen med LS. Nominasjonskomiteen må jobbe etter to modeller.

1. LS opprettholdes. Det velges et lite sentralstyre, som i realiteten er et AU, bestående av folk fra Oslo og Akershus.

2. LS nedlegges. Det velges et landsomfattende sentralstyre på maks 18 personer.

Hva bør vektlegges i nominasjonsprosessen?

Valget av partiets ledelse bør bygge på våre beste tradisjoner.

1. **Strategisk enhet.**

Partiets ledelse bør dele synspunkt på de viktigste strategiske spørsmålene vi står overfor i kampen for revolusjon. Den siste perioden har vist hvor handlingslamme ledelsen blir når denne enheten ikke eksisterer eller er svak. Idag er betydninga av å forsvare prinsipp-programmet, partiets kommunistiske grunnlag - stikkord for hva som kreves av strategisk enhet.

2. **Kollektiv ledelse.**

Fremme kollektiv arbeidsstil framfor betoning av individuell ledelse (lederrollen). Kvinneopprøret har fornya og utvikla denne egenskapen i partiet. En kollektiv lederstil forutsetter gjensidig tillit, lojalitet og disiplin.

3. **Proletarisk ledelse.**

Vi trenger en ledelse med gode bånd til underklassen, de mest undertrykte. Den må være villig til å forene partiet med de internasjonale opprørsbevegelsene mot imperialismen.

4. **Politisk erfaring.** Vi må velge en ledelse med erfaring i strategisk og taktisk arbeid. Idag vil vi fremheve evnen til å forene politikk og organisasjonsarbeid (partibygging) og å forene studier med undersøkelser av virkeligheten.

5. **Tåle forvirring, øve kritikk.**

Av partiets ledelse kreves tålmodighet og evnen til å tåle forvirring under arbeidet med å fornye partiets plattform og politikk. Å utvikle og ivareta evnen til å øve kritikk og sjølkritikk er en viktig egenskap ved valg av ledere.

6. **Fremme kontinuitet i ledelsen.**

Samtidig som det er nødvendig med fornying av ledelsen må vi holde på en kjerne av erfarne medlemmer.

7. **Fornye partiet ved å organisere ungdom.**

Sentralstyret trenger nye unge medlemmer og partimedlemmer som har erfaring med å organisere ungdom.

NOMINASJONSKOMITEEN

Slaget står nå!

Med en EØS-avtale er kampen om EF-medlemskap tapt. Den vil ha samme virkning på hverdagslivet i Norge som et medlemskap.

Norge kan ikke lenger føre en sjølstendig politikk, vi har gitt fra oss råderetten over våre viktigste ressurser, vi har mistet vår nasjonale sjølråderett.

Taper vi må føre kampen videre, men den må i like stor grad være rettet inn på å bli kvitt EØS som å slåss mot fullt medlemskap.

EF vil i løpet av få år utvikle seg til å bli en union med karakter av diktatur, og har som mål å foreta ei nyoppdeling av verden i konkurranse med USA og Japan.

Hvis vi taper?

Taper vi kampen mot EØS, er vi i den samme situasjon som den danske Folkebevægelsen. Dagens «Kristelig Folkeparti-krav» om at «Nei Til EF» ikke må splitte EF-motstanden, vil stå sterkt. Linja vil bli å glemme kampen om EØS og slåss mot det som verre er, EF-medlemskap og dermed en del av unionen.

• EF vil bli en union. Riktignok er det

store motsetninger innad i EF, også mellom de store maktene. Men dette er eneste måte EF kan ta opp kampen med USA og Japan på. Eneste måten å få sin «rettmessige» del av verden på.

Denne unionen vil ikke være et demokrati, og den har det travelt med skaffe seg et militærapparat. Husk at det vi har sagt om det indre markedes virkning for Norge, også gjelder innad i EF. Det indre markedet vil forme EF-landene i sitt bilde. Vi snakker om voldsomme sosiale virkninger som ikke lar seg forene med demokrati. Og EF har da heller ingen planer om å innføre noe demokrati. Omforminga fra nasjonalstater til union kommer brått. Det vil i praksis være umulig å innføre demokrati sjøl om det skulle være politisk vilje til det. Det eneste som holder denne staten sammen, er markedet.

Tenk over hvordan det vil bli å være radikal i dette EF. Hva skal en slåss for? Å komme seg ut? Det virker ganske håpløst. Kanskje havner en ned på å måtte slåss for mer overnasjonalitet og mer demokrati i en håpløs kamp for å demokratisere EF.

Samme dilemma

Egentlig er vi stilt over for samme dilemma. Vi er knyttet til EF med hud og hår. De bestemmer vår økonomiske politikk. Det kan ikke fattes en av-

gjørelse av betydning uten å konsultere EF først. Vi ser det nå når det gjelder oppdrettslaks. Ville redningsaksjonen for bankene vært lovlig? Absolutt ikke.

Når handelskrigen mellom blokke- ne bryter ut, når EF trapper opp fra megling til inngripen. Hvor står vi da hvis vi er alliert med EF.

Dette er en situasjon som vil være totalt umulig å leve med. EF-motstanden vil splittes opp. Vi vil få en fløy som sier at alt er bedre enn EØS.

Hva kan vi gjøre?

Bondelaget og Bonde- og småbrukerlag. Kan vi få vedtak mot EØS i Sør-Trøndelag? I lokallag? I Bondekvinnelag?

Fagbevegelsen. (Se slagplanen på denne sida)

Miljøbevegelsen. Natur og Ungdom må rettes inn mot EØS.

Vi har ikke tid til en langsiktig oppbygging av organisasjonen. Vi må i større grad sjøl ta ansvaret for å bygge opp flere grupper i byen og få arrangert stand.

Det må lages en slagplan for kampen fram til stortingsbehandlingen (februar?) som inneholder felles aksjons-/demonstrasjonsdag/-uke.

Jeg syns vi skal konsentrere oss om EØS og ta litt lettere på andre ting.

ARNE BYRKJEFLOT

EØS - veien til EF

Vi har nå fått EØS-avtalen og kan slå fast det vi har visst hele tida:

1. Det er et økonomisk medlemskap i EF, der Norge uten innflytelse underlegger seg de fire friheter og den tolking EF legger til grunn.

2. Avtalen åpner for utenlandsk overtakelse ikke bare av fiskeressurser, men også kraftressurser, bank, forsikring og nøkkelindustri uten at det fins noen hjemmel for å hindre det.

3. Avtalen krever internasjonale tilbud for alle større tilbud, inklusive offshore. Avtalen vil medføre sosial dumping gjennom regelen om at slike tilbud kan utføres etter hjemlandets lønn inntil 3 måneder.

4. EØS-domstolen vedtar om våre strengere miljøkrav er konkurransevridende.

5. Grunnleggende sett vil kravet om fri flyt av kapital og arbeidskraft føre til en samordning av skatter, avgifter og dermed velferdssystem som

formelt ikke er en del av avtalen.

6. Dette kan ikke være en vedvarende situasjon. Norge vil omformes som om vi var EF-medlem. Det er svært nærliggende å ta skrittet fullt ut og få med seg den lille medbestemmelsen som fins. Enten går vi ut av EØS eller så går vi inn i EF. Slik vil spørsmålet stå.

Slaget om EF står nå. Det vil i praksis bli avgjort av om vi er i stand til å få folkeavstemning eller om vi greier å få 42 på Stortinget mot. Folkeavstemning er behandlet og tapt. Det gjelder nå å presse spesielt KRF, men også DNA. Fiskernes aksjoner gjør at dette er fullt mulig. Dette gjøres først og fremst gjennom å mobilisere grunnplanskrefter, ikke først og fremst gjennom lobbyvirksomhet.

ARNE BYRKJEFLOT

SLAGPLAN FOR RV OG AKP:

EØS-avtalen og fagrørsla

Å vinne store delar av fagrørsla, både i offentlig og privat sektor, både blant kvinner og menn, både i og utafør LO, er no avgjerande for å kunne hindre ein EØS-avtale og medlemskap i EF.

Dette må skje gjennom demokratisk politisk mobilisering blant medlemmane og i organisasjonsledda, og gjennom å bygge opp aksjonseinskaper og alliansar både innan fagrørsla og mellom fagrørsla og alle andre organisasjonar som er imot EØS-avtalen. Det må og leggjas vekt på å påvise og reise kamp mot konkrete EØS-førebuande tiltak som rammar arbeidsfolk og fagrørsla idag, og få fram ein alternativ politikk for fagrørsla utafør EØS og EF.

Her fylgjer ein slagplan som ble vedtatt på et møte om EØS for medlemmer av AKP og RV 14. desember. Denne må utviklast og setjast ut i livet utifra lokale tilhøve, og ut fra kva som no skjer med EØS- og EF-medlemskap-debatten.

Slagplan:

1. Det må krevas og gjennomførast ei demokratisk og grundig handsaming av EØS på alle plan i fagrørsla. Både i utgreiingsarbeid, i kursopplegg, i fagblada og på alle møter om EØS må begge syn få kome likeverdig fram. Leiinga må vente med å ta stilling til grunn- og mellomplaner har fått sagt sitt. Leiinga må halde fast ved dei krava som organisasjonen tidlegare har stilt til EØS, og som ikkje er innfridd.

2. Frå no av må det leggjast stor vekt på vinne tilslutning til «Nei Til EF» sitt faglege opprop frå medlemmar, tillitsvalde og flest mogleg organisasjonsledd. Oppropet bør gjerne drivast fram til ca. 15. april og presenterast i avisannonser og nyttast i 1. mai-mobiliseringa. T.d. kan kvar organisasjon som sluttar seg til, sende 10

I desember ble det arrangert eit møte om EØS for RV- og AKP-medlemmar. Møte la vekt på viktigheten av å påvise og reise kamp mot konkrete EØS-førebuande tiltak som rammar arbeidsfolk og fagrørsla. Og arbeidet med å få fram ein alternativ politikk for fagrørsla utafør EØS og EF.

kroner pr. medlem til «Nei Til EF» til annonsering. I tillegg bør det vervast flest mogleg fagorganiserte som medlemmar i «Nei til EF».

3. Det må vere eit mål å få flest mogleg årsmøter eller eventuelt medlemsmøter til å stå oppropet, og oppmode medlemmane og andre fagorganiserte som ikkje alt har gjort det, om å skrive under. I tillegg bør det kome eigne fråsegner til media og forbund som går inn på konsekvensane av EØS for eigen bransje eller forbundsområde, og kva krav som er stilt til forbundsleiinga.

4. Det må reisast krav alt no om uravrøysting om EØS i alle forbund innan t.d. 1. mai eller eit par månader før handsaminga i Stortinget. Samstundes bør det vere uravrøysting lokalt, på arbeidsplass eller i avdeling.

5. Etterkvart som motstanden mot EØS veks, må ein førebu punktaksjonar, demonstrasjon eller politisk streik lokalt. Dette bør gjerne knyttast til framlegginga av stortingsproposisjonen, der det arrangerast ein landsomfattande aksjons-

dag og stor demonstrasjon i Oslo.

Eit anna høve for lokale aksjonar er under «Nei Til EF» si aksjonsveke 1. til 8. mars.

6. Stortingsrepresentantane frå heimfylket, spesielt dei frå DNA og Kr.F, må ikkje få gå i fred. Dei bør inviterast på lokale debattmøter, ut på arbeidsplassar og utfordrast i EØS-debatt i lokalavisene og NRK frå fagrørsla og frå ein-skildtillitsvalde og medlemmar.

7. 1. mai må bli ei stor mønstringsdag mot EØS og EF over heile landet, både i parolar og på talarstolen. Ein bør frå no av leggje grunnlaget for at dette kan skje i regi av dei lokale samorganisasjonane flest mogleg stader. Der dette ikkje lykkast, må hovedarrangementet arrangerast av motstandarane av EØS. Uansett må det leggjast vekt på å mobilisere alle som er imot EØS og EF i 1. mai-toget 1992, langt utover dei som soknar til arbeidarrørsla.

8. Det må utviklast ein nasjonal aksjonsplan like før og under stortingshandsaminga, der ikkje minst store delar av fagrørsla markerer seg

sterkt. Det bør vere både lokale arrangement og aksjonar og deltaking frå flest mogleg klubbar og fagforeningar og samorganisasjonar i ei stor- mønstring i Oslo.

9. Avisa Klassekampen må bli det viktigaste organet for den politiske kampen og organiseringa mot EØS i fagrørsla. Avisa må nyttast aktivt og få større lesarkrets på arbeidsplassane.

10. «Nei Til EF» sitt faglege utval må vere sentral for å samordne kampen mot EØS i heile fagrørsla. Konsekvensanalyser og gode erfaringar frå ulike forbundsområder og faglege initiativ må spreiaast gjennom dette utvalet. I tillegg må det opprettast eit eige faglege senter og nettverk for medlemmar og sympatisørar av RV og AKP som er aktive i fagrørsla. Eit slikt senter og nettverk må vere aksjonsretta, ha høg grad av beredskap og samle og samordne erfaringane og utvikle denne slagplanen.

TERJE KOLLBOTN

Rasismen og virkeligheten

- Det er ikke bare løgn når politiet legger fram tall på utlendinger som er kriminelle. Arbeidskontorene viser til ledighetstall for innvandrere og sosialkontorene forteller om antallet folk fra land i tredje verden som hever sosialstøtte.

Vi må se i øynene at innvandre- re med litt ekstra pigment er utsatt som gruppe i samfunnet. Hovedgrunnene til dette mener jeg har med objektive forhold å gjøre og har ikke sin basis i rasistiske holdninger hos den enkelte. Jeg vil her sette fingeren på disse objektive forholdenesom gir grunnlag for spredningen av rasistiske holdninger.

Ufaglærte

Brorparten av innvandrere fra land i tredje verden som er i arbeid, befinner seg i ufaglærte jobber. De har ofte tunge og yrkesbelastende jobber med dårlig lønn og et elendig arbeidsmiljø. Når dette også er uavhengig av utdanningsnivået fra hjemlandet og hvilken klassebakgrunn de hadde, så er definisjonen av utlendinger i Norge at de kun skal tilgodeses jobber nordmenn ikke vil ha.

Ghettoer

Der vi finner de mest innvandreri- endtlige holdningene i arbeiderklas- sen, er på arbeidsplasser hvor innvan- drere jobber i ghettosituasjoner hvor de gjør de verste drittjobbene atskilt fra norske arbeidere. Dette kan kan- skje virke underlig når vi samtidig finner innvandrerrhat i samfunn som f.eks. Brummundal hvor det finnes få utlendinger. Dette skulle da tyde på at holdningene og ideologien er det mest sentrale. Men at det er slik mener jeg

har årsaker som har sammenheng med den samfunnsmessige vurderingen av innvandrere.

Ser vi dette i en større målestokk, så blir rasismen slik den har utviklet seg i Europa nært knyttet til en sosial, ustabil situasjon. Arbeidsløs ungdom i Øst-Tyskland ser innvandrere som en trussel mot sin egen sosiale situa- sjon. De konkurrerer om de samme jobbene. Nå skal vi ikke se bort fra den langvarige ideologiske påvirk- ningen av holdninger om folk fra den tredje verden.

- Men, men, men, sukker de an- svarlige. Vi kan da ikke ta imot alle disse utsulta folk som verken kan lese eller skrive, og tror på merkverdi- ge guder. Thorvald Stoltenberg sa greit på en konferanse rett før han blei høykommissær for flyktninger, at Nor- ge kunne da umulig ta imot alle som var offer for en urettferdig verden. Og det er jo for såvidt greit beskrevet, og særlig nå når vi ikke trenger flere ufaglærte arbeidere i arbeidsintensive jobber.

Statlig rasisme

Når staten rettferdiggjør denne diskri- mineringa, blir dette statlig rasisme. Og ettersom staten er et uttrykk for makta i samfunnet, er denne rasismen et uttrykk for statens klassekarakter. Dette er enkel logikk: Når staten, kommunen, bydelen, borettslaget osv. kutter ned på integreringstiltak og be- grenser inntaket av innvandrere og flyktninger, så er dette et uttrykk for samfunnsstrukturen som ser en insti- tusjonell rasisme som formålstjenlig. Det er borgerskapet som ikke ønsker flere analfabeter, gravide kvinner fra Punjab eller Anatolia, ikke flere smar- te unge menn fra Marokko eller viet- namesiske båtflyktninger som har store språkproblemer. Samtidig har de problemer med å rettferdiggjøre at høyt utdannede indere, kinesere og iranere ikke kan nyttiggjøres av det norske samfunnet, og flittige hender fra Sri Lanka fungerer bedre i hotell- næringa enn alkoholiserede norske sko-

Hva er grunnlaget for rasismen? Skal den motkjempes på et humanitært eller strategisk grunnlag? Rolf Aakervik mener at rasismen som oftest har sin rot i objektive samfunnsmessige forhold som klasseundertrykking. Foto: Klassekam- pen.

letapere som krever regulert arbeids- tid.

En trussel

Det er ikke bare at disse ideene smit- ter nedover, men norske arbeidsfolk ser plutselig sine interesser truet. Trusselen er arbeidsplasser som blir eksportert til underbetalte arbeidere i tredje verden. Samtidig oppleves det som om den tredje verdens utsultede arbeidere kommer hit og tar de jobbe- ne som er igjen her hjemme. Disse holdningene finnes også oppover i systemet og innvandrere blir sett på som en belastning for det norske pro- duktjonsnivået når det stilles krav til større fagkunnskap hos arbei- deren. Når bedriftene ser det som sitt ansvar å lære de ufaglærte arbeiderne tilstrekkelig norsk for å ta jobber med krav til økt kommunikasjon, teknisk

kunnskap og gode norskkunnskaper, blir norsk velutdannet arbeidskraft å foretrekke framfor innvandrere. Og når innvandrere på samme måte som kvinner kan få oppgaven som reserve- arbeidskraft, så passer det bra med en ideologi som peker ut folk på grunn- lag av kjønn eller hudfarge.

Brox

Jeg mener at Ottar Brox og boka hans, «Jeg er ikke rasist men...», har det sy- net at det er et subjektivt kriterie å kal- les rasist. Han mener at rasismen er et uttrykk for kampen mellom ytterkref- tene, og så lenge det kan rettferdiggjø- res at sannheten ligger i sentrum, (den til en hver tid rådende politikken), så har vi ikke rasisme i systemet.

Jeg mener at en politikk som kaster ut familier og enkeltpersoner, nekter slektninger av fastboende å komme på

besøk osv, er rasistisk uansett hva de som utfører denne politikken tenker i hodene sine.

Det er viktig først å bli klar over hva denne rasismen egentlig er. Så må vi sette inn tiltakene for å bekjempe den undertrykkingsmekanismen som leg- ger grunnlaget for et rasistisk sam- funn. Dette betyr så klart at vi må be- handle rasismen særegent, på samme måte som kvinneundertrykkinga, og fremme integrerende tiltak i fagbeve- gelsen og i bo-områder. Folk må få en oppfatning om at det er mulig å gjøre noe lokalt, og dermed mobiliserer og aktiviserer man innvandrere og anti- rasister i kampen for å endre forholdene.

Strategi

Å se på innvandrere som mennesker med de samme objektive interesser som arbeidsfolk, er viktig og grunn- leggende for revolusjonære. Dette fordi kampen mot rasismen er strate- gisk. Det dreier seg om å forene arbei- derklassen i den industrialiserte, rike verden med arbeiderklassen og fattig- bøndene i den tredje verden. Anti-ra- sisme er ikke først og fremst velde- dighet, det er kamp for sosialisme/kommunisme. Det betyr ikke at det ikke finnes en mengde an- dre motsigelser som kommer til ut- trykk i rasismen.

Det er om å gjøre å holde tunga rett i munnen og ikke henge seg opp i enkelt detaljer. Jeg veit for lite til å kom- me med bastante påstander. Men jeg mener at der nasjonale motsetninger gir seg utslag i rasisme, der har denne rasismen som oftest rot i en klasse- undertrykking eller gamle, nasjonale motsetninger. Kampen mot denne klasseundertrykkinga er en del av kampen mot kapitalismen.

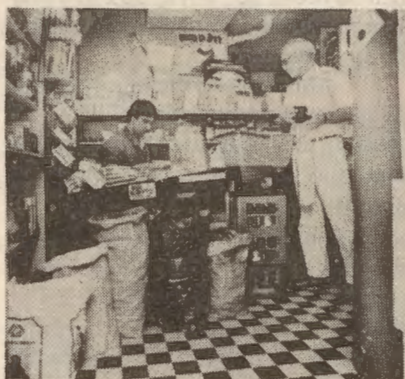
ROLF AAKERVIK

(Utgangspunktet for artiklene på den- ne siden er én lengre artikkel av Rolf Aakervik. Teksten er redigert og for- kortet av red.)

Rasisme og klassestruktur

Jeg mener at rasisme i dagens Norge er et uttrykk for klasseundertrykking. En rask slutning er at så lenge det finnes klasser og undertrykking, så lenge vil det også finnes rasisme. Jeg skal prøve å belyse standpunktet mitt ut fra den situasjonen innvandrere befinner seg i i dagens Norge.

Det er hevet over tvil at klasse- strukturen er i endring og i dag uttrykker seg i andre former enn det vi finner igjen i klassiske klas- seanalyser. Det virker forvirrende at mange som tidligere ble betraktet som småborgere og intellektuelle til en stor grad i dag må betraktes som pro- letarer. At mange tradisjonelle arbei- dere i dag har fått en fagstatus og per- sonlig økonomi som hever dem over et lavere funksjonærsljikt. At kvinner

Om vi starter på bunn i samfunnet, dvs. blant de som fortsatt utfører det ufaglærte arbeidet, finner vi i dag en stor andel innvandrere. Dermed vil innvandrere utdype klasseforskjellene ved at etnisitet forteller hvilken status du har i samfunnet. Foto: Klassekam- pen

er blitt en stadig økende del av de yr- kesaktive. Dette forvirrer mange når det er snakk om klasseforhold.

Utfører ufaglært arbeid

Om vi starter på bunn i samfunnet, dvs. blant de som fortsatt utfører det ufaglærte arbeidet, finner vi i dag en stor andel innvandrere. I tillegg er samfunnet innrettet slik at innvandre-

re pr. definisjon skal utføre ufaglært arbeid. Dermed vil innvandrere utdy- pe klasseforskjellene ved at etnisitet - dvs. det som har med den folkegruppa de tilhører - sier noe om den status du har i samfunnet. Her finnes så klart en mengde unntak som øker forvirring- en; pakistansen som eier en restau- rantkjede, afrikaneren som har fått en høyere stilling i byråkratiet, tyrkeren som driver et velrenommert import- firma osv. Men vi må i all hovedsak forholde oss til det som er allmene trekk i samfunnet. De fleste innvan- drere jobber i dag i yrker som er ufag- lærte og tradisjonelt knyttet til arbei- derklassen. På mange store bedrifter utfører de de jobbene som er dårligst betalt, mest ensidige og sterkest yr- kesbelastende.

Konkurrerer men de svakeste

Innvandrere konkurrerer om jobber til- de norske som har dårligst utdanning, størst sosiale problemer og som i stor grad er satt utenfor et velregulert og framtidsrettet arbeidsmarked med krav om god utdanning og gode fag- kunnskaper. Mange av innvandrene som konkurrerer om disse jobbene, har høyere utdanning eller større fag- kompetanse og er bedre sosialt tilpas-

set (f.eks. uten alkoholproblemer og kriminell belastning) enn tilsvarende norsk arbeidskraft. (Nå foregår det en endring her i forhold til annengenera- sjon innvandrere, men jeg skal ikke drøfte dette nærmere her.)

Det som skaper en forskjell i disse dager er innvandrene norsk-kunn- skaper i forbindelse med høyere fag- kompetanse, og at arbeidsledigheten i samfunnet har ført til at mange med høy utdanning og fagkompetanse sø- ker seg ufaglærte jobber. Utdannings- systemet har produsert for mange med unyttig kunnskap for en framtidig produksjonsstruktur, noe som igjen har ført til et stort press på arbeids- markedet.

Det er innvandrene og flyktninger fra land i den tredje verden som nå har blitt taperne i denne samfunnsutvik- lingen sammen med andre grupper av befolkningen som er tiltenkt ufaglærte arbeidsoppgaver.

Rase-diskriminering

Det som gjør disse innvandrene si- tuasjon i samfunnet særlig prekær, er i tillegg en utvikling mot å vurdere mennesker med etniske trekk fra Asia, Afrika og Latin-Amerika som uønsket som likeverdige samfunnsin-

divider.

De mest aggressive i forhold til det- te er de som ønsker å kaste ut alle som har etniske trekk som de ikke definerer som norske («Norge for nord- menn!»), og en del mer «sindige» mennesker som ønsker å begrense el- ler stoppe innvandringen (flyktning- strømmen og familiegjenforening). I tillegg er det de som har innsett at vi må forholde oss til internasjonale av- taler om flyktningemottak og familie- gjenforening, men at øvrige innvan- dringsregler må innskjerpes ytterlige- re. Det er blant disse en utbredt opp- fatning at innvandrere ikke skal ha særfordele i form av tiltak på ar- beidsmarkedet, morsmålsundervis- ning eller særlige opplæringstiltak. Konsekvensen av en slik innstilling er at innvandrere skal ha dårligere vilkår og rettigheter enn nordmenn i det nor- ske samfunnet. Resultatet er en for- skjellbehandling som fører til diskri- minering, og som jeg vil kalle rasisme.

Denne rasismen er utbredt i det nor- ske samfunnet, og det finnes en meng- de mekanismer som stadfester for- skjellsbehandlingen.

ROLF AAKERVIK

Ris og Ros

Vi som jobber med Opprør får mye ros - nesten aldri ris. Vi ønsker oss mer av begge deler, gjerne med forslag. Skriv eller ring til: Erik Ness, Steingata 10, 3250 Larvik. Tlf.034-86086

DEBATT

Bruk data!

Opprør skrives og redigeres av folk som har vanlig jobb. Vi bruker fritida vår. Derfor: *Alle innlegg dere skriver vil vi helst ha på diskett.* Helst Wordperfect, men vi greier Mac-varianter også.

Godt raudt år for RV!

Det er no igong ein spanande prosess for å utvikle eit nytt revolusjonært parti i Norge, basert på RV. På landsmøtet i RV i mars ifjor vart det vedtatt å bygge opp RV som ein sjølstendig medlemsorganisasjon.

Etter eit framgangsrikt valresultat, lanserte Odda RV ein heilskapsplan i 15 punkt for å bygge RV som ein landsomfattande organisasjon (sjå Opprør 6/91). Denne fekk i hovudsak tilslutning fra landsstyret i RV i slutten av september, og er i ferd med å bli vidareutvikla både sentralt og lokalt.

Det er positivt at landsstyret i AKP i november m.a. gjekk inn for at RV bør utvikle seg til eit landsomfattande revolusjonært parti med allsidig politisk arbeid, og styrka arbeidarinnretting.

I 1992 er det eit stort behov for å satse politisk dristig og eksperimentere lokalt, utveksle erfaringar, bygge kontaktnett på tvers og å samordne arbeidet på fylkesplan og ikkje minst sentralt. I 1992 trur eg det vil vekse fram eit enno større behov for ei politisk og organisatorisk samling av alle revolusjonære, ærlege sosialistar og kommunistar og opprørske, politisk heimlause arbeidsfolk.

Behovet for eit sterkt, utdretta og troverdig politisk alternativ for den verkelege venstresida vil melde seg stadig sterkare etterkvart som dei to sosialdemokratiske (og borgarlege) arbeidarpartia DNA og SV blånar meir og meir og blir ramma av indre

strid og ulike klasseinteresser. Ikkje minst vil EØS/EF-kampen og borgarskapet og staten sine angrep på arbeidsplassar, velferdsordningar og faglege rettar vere viktige politiske utfordringar for RV. Skal RV ha sjans til å utvikle seg som landsomfattande organisasjon, må det fremjast politiske initiativ som har gjennomslagskraft ikkje minst i fagrørsla, det må utviklast ein konkret og samstundes visjonær alternativ politikk, og avisa Klassekampen må nyttast aktivt som felles organisator og politisk reiskap.

Dette er svært krevande og vanskelege oppgåver. Dess viktigare er det at tusener av RV-sympatisører og medlemmar i 1992 nyttar mykje krefter på å bygge opp RV til å bli ei drivkraft og eit politisk senter og samlingsplass for alle revolusjonære.

I Klassekampen den 17. desember hadde RV-leiaren Aksel Nærstad ein kronikk om korleis RV og RV-arar kan bli ein drivkraft i kampen mot EØS på ei rekke områder. Denne planen og dei 10 punktene føreset ein aktiv medlemsorganisasjon og mange medlemmar. Om denne planen blir fulgt opp av RV vil det utan tvil styrke både kampen mot EØS og EF, og RV og Klassekampen.

Alternativet til å satse målmedvete på å bygge og utvikle RV som eit nytt landsomfattande parti er for mange å halde fram å sloss med ryggen mot veggen på enkeltområder på «haugar og skjær». Då risikerer vi å bli enno meir oppsplitta og svekka

både som politisk rørsle og i fagrørsla. Då vil politisk frustrasjon og håpløse lett kunne spre seg, i mangel av eit samlande og framtidsretta politisk alternativ.

For eindel av dei som framleis er medlem av AKP er alternativet å satse på å bygge AKP. AKP har hatt og har fortsatt sine sterke sider som avgjort trengs i oppbygginga av RV som nytt parti. Men for AKP som idag har langt færre medlemmar enn ved partistiftinga i 1973 og ein stadig svekka arbeidardel, ikkje minst blant kvinnelege arbeidarar, er framtidssiktene ikkje særleg lyse. Mange opplever rundt om i landet at det er håpløst å bygge to parti, både AKP og RV.

I Odda er AKP, som har vore eit sterkt partilag, avvikla og vi satsar no på oppbygginga av RV. Valoppslutninga på 8.9 prosent har gitt oss eit godt grunnlag. Dessutan er det slik at eit parti som skal vinne massetilslutning i kvardagen og samstundes har som mål å gjere revolusjon i Norge, og må vere sterkt representert i kommunestyre og fylkesting over heile landet, og etterkvart og på Stortinget.

RV har sjansen til å kunne sameine kampen i fagrørsla og massekampen elles med parlamentarisk arbeid, og etterkvart bli ei sterk organisert motkraft over heile landet som kan utfordre makta høgt oppe på banen.

TERJE KOLLOTT

Om NKP

Per Overrein sier i et innlegg i förrige Opprør: «Når Siri Jensen overhode ikke ønsker å gi signaler om at dagens NKP også er velkommen, så representerer dette en sekterisk tradisjon i AKP som jeg vil bort fra.»

1. Jeg mener at de viktigste kildene til fornyelse av AKP og av den revolusjonære bevegelsen ligger i de problemstillingene som den folkelige kampen over hele verden reiser idag. Sør mot Nord, miljøkampen, arbeiderklassens kamp mot internasjonaliseringa av kapitalen, kvinnekampen, kampen mot EF/EØS. Spesielt er det avgjørende å jobbe og slåss sammen med ungdom. Vi må samarbeide med alle som tar aktivt del i kampen for å forandre Norge - og verden - i dag. Uansett hva de kaller seg og hvilken holdning de har til kommunismen.

2. Jeg mener at det fortsatt er viktige erfaringer og skiller fra den kommunistiske tradisjonen som har betydning for oss idag. For eksempel synet på imperialismen og nasjonal sjølråderett, staten, sosialdemokratiet,

klassekamp og motsigelser under sosialismen osv. Vi trenger fortsatt teori og teoretisk og ideologisk kamp. Samtidig som vi trenger åpenhet for nye svar på både gamle og nye spørsmål.

Om andre som kaller seg marxister og kommunister utfra en annen historisk tradisjon, som for eksempel NKP, er enige i vårt nåværende program, er de sjølsagt velkommen i AKP.

3. Siden Per skrev sitt innlegg har vi kommet til enighet om at både AKP og RV skal fortsette. RV vil være et breiere revolusjonært parti som er åpent for folk som også er medlemmer av andre partier eller grupper, som AKP eller AMG.

Jeg ønsker alle som støtter RVs program velkommen i RV. NKPere på linje med alle andre. Det er bra at NKPere nå vil delta i RV. Utfra RVs karakter er det sjølsagt ikke grunnlag for å gå imot at de samtidig opprettholder egen organisasjon utafør RV.

SIRI JENSEN

Utvikle RV lokalt

Hvor går RV som organisasjon, hvilken modell velges? Partibulletinen til AKP angir to løsninger. Kragerø RV var ikke enig i verken det ene eller det andre forslaget presentert for partidebatten i AKP gjennom bulletinen. (Vi tenker på flertallet og mindretallet). Og vi er derfor glade for det såkalte kompromiss-

vedtaket fra AKPs landsstyre presentert i Klassekampen 12.november. Å bygge ut RV samtidig som AKP beholdes er ikke et kompromiss slik vi ser det, men en tredje løsning som passer Kragerø RV godt.

Kragerø RV ved
OLE ANDRÉ ENGGRAV

PS. Lokalt her har RV tatt initiativ til eller organisert forskjellig virksomhet, delvis med hjelp fra Telemark AKP, salg av Klassekampen, 8. mars-møter, studierirkler og andre ting som tillegges et allsidig parti.

Varmestue for Nato-sosialisme?

Om en skal «omgruppere» en venstreside» og gjøre RV til den «naturlige samlingsplassen til venstre for SV» (Per Overrein, nov.) blir det sentrale spørsmålet: Hva er den politiske plattformen for denne omgruppering? Hva er aksen?

Blar en opp i mindretallets plattform, oppdager en til forskrekkelse at det ikke finnes noe politikk utover det som er sedvanlig opprøpning av språklige venstresjabloner av typen: «Bygd på internasjonal solidaritet og uten rasisme.»

Marxismen framstår som en «kritisk teori» og «begrepene Marx utvikla for å forstå filosofi og historie er fortsatt svært nyttige som analyseredskaper.» Dette kan jo ikke et menneske si seg uenig i, men så kommer hovedpoenget: «Idag vil kommunistbetegnelsen i partinavnet først og fremst blokkere for det revolusjonære budskapet, slik «sosialdemokrat» gjorde da Lenin og bolsjevikene skifta navn til «kommunist» etter

at «arbeidere i alle land» hadde gått løs på hverandre under 1.verdenskrig.»

Dessuten lar Overrein oss få vite at også Leo Trotsky blokkerer for det revolusjonære budskapet: «Trotskist-bevegelsens om den «degenererte arbeiderstaten» er ubrukelig til å forstå utviklingen i Øst-Europa og Sovjet. Den har bidratt til å dekke over at en ny herskerklasse har tatt makta.» En må spørre seg selv om Per Overrein noen gang har hørt om Trotskys hovedverk fra 1936, «Den forrådde revolusjonen», som nettopp handlet om at en ny herskerklasse har tatt makta og derfor kvalifiserte Trotsky til å få Stalins isøks i hue fire år etter! Heh?

Et annet sted hos Overrein: «De manglende svar fører til at ulike revolusjonære grupper og partier over hele Europa blir presset av virkeligheten til å søke samme.» I plattformen heter det: «et mål for partiet å etablere direkte

kontakter med andre revolusjonære organisasjoner, i Europa og i andre verdensdeler.»

Siden nå Overrein avviser både Stalinismen, MaoStalinismen og Trotskyismen, men ikke marxismen som «kritisk teori» befridd for «kommunistbetegnelsen», som «blokkerer for det revolusjonære budskapet», så oppstår det et akutt behov for å få vite hvem disse «revolusjonære organisasjonene» er som Overrein- mindretallet skal etablere direkte kontakter med!!!?

Inntil mindretallet kan gi oss konkrete holdepunkter for sin internasjonale orientering og sine politiske posisjoner til dagens kontroversielle kampspørsmål, kommer mindretallsprosjektet til å forbli en nasjonalreformistisk varmestue av Nato-sosialisme. (Nato er nå fordrevet fra alle program og plattformer.)

JAN HÅRSTAD

Kvinnespørsmålets betydning

Jeg har i et tidligere innlegg skrevet at AMG vil dra i sosialdemokratisk retning når det gjelder kvinnepolitikken, og jeg er utfordra av Nina Aakernes til å begrunne dette.

Først vil jeg understreke at både AKP og jeg personlig har hatt og har bra samarbeid med AMG-jenter i en rekke kvinnepolitiske sammenhenger, bl.a. i forbindelse med 8.mars. Uenighetene dreier seg om kvinnespørsmålets betydning i strategien. Jeg skal ta opp to momenter:

1. I AMGs plattform er oppheving av kvinneundertrykkinga ikke tatt med i beskrivelsen av AMGs endelige mål, selv om økologiske hensyn er kommet inn.

2. I plattformen heter det at «Kvinnene i arbeiderklassen er under kapitalismen dobbelt undertrykt. Kampen for full økonomisk, politisk og sosial frigjøring av kvinner er en viktig del av arbeiderklassens kamp. Dette innebærer oppbygginga av en sterk, separat kvinnebevegelse.»

Det som står her er sant. Men det er ikke nok. Kampen for kvinnefrigjøring reduseres til en del av arbeiderklassens kamp. Dette er helt i tråd med både den klassiske kommunistiske tradisjon og med den sosialdemokratiske. En tradisjon som har åpnet og stadig åpner for at kvinnespørsmålet underordnes. Et syn som vi i AKP langt på vei har brutt med. (Ihvertfall i teorien).

AKP mener at kapitalismen har tatt over den tusenårige kvinneundertrykkinga og vevd den inn i sitt økonomiske system og sin måte å herske på.

Kvinnenes ulønnede hus- og omsorgsarbeid i familien blir indirekte utbytta av kapitalen i tillegg til at kvinnene utbyttes særegent som lønnsarbeidere. Familien er kjerna i det systemet som opprettholder maktforholdet og arbeidsdelinga mellom kjønnene.

Vi ser derfor kampen for kvinnefrigjøring som en egen bevegelse som grunnleggende bryter med dette samfunnets rammer, og som kan være en motor i kampen for et annet samfunn. Denne kampen kan bare seire om kvinnebevegelsen allierer seg med arbeiderklassen og arbeiderklassens kvinner spiller en sentral rolle.

Samtidig er kvinnene halve arbeiderklassen og vokser fram som en ledende kraft i arbeiderklassens kamp. Arbeiderklassen vil ikke kunne utvikle enhet og spille en ledende rolle i kampen for et annet samfunn om den ikke har kvinnefrigjøring som mål og søker å alliere seg med kvinnekampen. Kvinnene i arbeiderklassen trenger både klassebevissthet og kvinnebevissthet, både kvinneorganisering og fagorganisering for å utvikle sin egen styrke og bli seg bevisst sin egen rolle.

Gjennom kvinneundertrykkinga bindes menn i en delvis allianse med sin egen klassefiende. Menn i arbeiderklassen og det arbeidende folket må kjempe mot sin egen posisjon som undertrykkende kjønn for å fri seg sjøl fra posisjonen som undertrykkende klasse. Mannsjåvinisme er klassesamarbeid.

SIRI JENSEN

Neste nummer
trykkes
28. februar

DEBATT

Dead-line

for debattinnlegg er
14. februar.

Sendes til: Erik Ness
Steingata 10
3250 LARVIK

Svar til Soma

I Opprør nr. 7 1991 har Rune Soma (R.S.) et innlegg. Han ønsker å få igang en diskusjon om sentrale spørsmål når det gjelder revolusjonæres arbeid i fagbevegelsen. Jeg skal ta opp noen tråder.

Jeg er uenig i Rune Somas teoretiske utgangspunkt. Han definerer DNA og LO-ledelsen til noe han kaller fagbyråkratiet, som han sier er et eget sosialt sjikt. Man må da stille spørsmålet: Er dette sosiale sjiktet en egen klasse ved siden av de tre hovedklassene?

Etter min mening tilhører «byråkraten» i LO tre klasser: arbeiderklassen, småborgerskapet og borgerskapet avhengig av deres samfunnsmessige stilling. Det samme gjelder «byråkraten» i DNA. Gro Harlem Brundtland og Yngve Hågensen tilhører begge borgerskapet. Dette viser seg tydelig i alle avgjørende spørsmål. Jeg er klar over at Yngve Hågensen er avhengig av en viss sympati fra de tillitsvalgte i LO for å kunne sitte der han sitter, men det samme kan man si om Gro Harlem Brundtland. De fleste medlemmene i DNA må faktisk ha sans for henne for at hun skal kunne være statsminister. Mener R.S. at DNA-regjeringa ikke tilhører statsmonopolborgerskapet?

Med dette så mener ikke jeg at alle i LO-ledelsen tilhører storborgerskapet. Jeg tror at det sjiktet som kontrollerer DNA, har mekanismer som passer på at det er de lojale som får komme i maktposisjoner og bli opptatt i borgerskapet. Jeg har sans for «nomenklatur»-begrepet når det gjelder DNA.

Når R.S. lar være å definere DNA-toppen til storborgerskapet, gjør han fiende til alliert. I krig er det det samme som sjølmord. I politikken er det sjølutslettelse.

Kan Gro eller Yngve gjøre progressive ting? Jo visst kan vi presse dem til det. Det samme gjelder en regjering utgått av Høyre, vi kan også presse en slik regjering til å gjøre enkelte progressive handlinger. Men dette er naturligvis unntaket.

DNA er borgerskapets viktigste parti i Norge. Det hjelper lite hva Høyre, Senterpartiet eller SV mener. Det er først når DNA har bestemt seg at den endelige linja er lagt for borgerskapet. Bare tenk på EF eller tariffoppgjørene, statsbudsjettene osv.

Jeg er enig med R.S. i at sosialdemokratene har problemer, men de er ikke i krise. Det sørger det sosialdemokratiske SV for. Når de politiske konstellasjonene gjør det mulig, vil SV-ledelsen gjerne sitte sammen med DNA ledelsen og styre landet, eller i første omgang dens hovedstad. R.S. mener kanskje at Rune Gerhardsen ikke tilhører borgerskapet?

Betyr det jeg sier, at det ikke kan bli åpne kamper i borgerskapet der vi vil støtte den ene sida i borgerskapet mot den andre? Nei, naturligvis ikke. Det er en del i borgerskapet som er mot EØS. Vi støtter disse og samarbeider med disse, men vi veit hvor vi har dem ved neste sving.

Så over til de fire konkrete spørsmåla til R.S.

1. Jeg synes det er både forståelig og ønskelig at det oppstår fagforbund utafør LO. Men man må ta stilling til hver sak for seg. Dersom bygningsarbeiderne hadde vedtatt å gå ut av Fellesforbundet, ville jeg støttet dem i dette. Jeg ville også støttet at det nye forbundet fikk bli med i LO, dersom det sjøl ønska dette. Jeg ville forstå, men ikke støtte at en klubb i Fellesforbundet gikk ut og ble husforening i forbannelse over LO-toppen. Jeg mener at det er ønskelig på sikt at arbeiderklassen samler seg i en felles landsorganisasjon, men jeg tror neppe at LO vil bli den samlende organisasjonen. Jeg tror heller ikke YS vil spille en mer positiv rolle enn LO. Jeg regner med at det på sikt må bygges opp en ny landsomfattende fagbevegelse.

2. Den viktigste oppgava for revolusjonære i fagbevegelsen er å bygge opp et revolusjonært arbeiderparti, og kjempe for tilslutning til partiets politikk. Jeg mener AKP er den organisasjonen som vi må bygge på for å få dette til. På tross av alle svakheter og feil.

De viktigste oppgavene for klubber og foreninger idag er å bekjempe EØS, kjempe for å heve kvinnelønna, forevare de landsomfattende tariffavtalene, slå tilbake angrepene til et stadig mer desperat borgerskap.

Vi må i alle faser av klassekampen «skape aktivitet og bevegelse på grunnplanet». Dette er ikke noe spesielt vi må gjøre akkurat i dag.

3. Jeg er for å bygge opp en bred opposisjon til ledelsen i LO. Det må også bygges opposisjonsbevegelser i YS og AF og sjølstendige forbund. En opposisjonsbevegelse må ta sikte på å organisere på tvers av de landsomfattende sammenslutningene. Men det viktigste ved en opposisjonsbevegelse er ikke at den definerer seg som en opposisjon, men at den samles på et politisk grunnlag som kan fremme arbeiderklassens interesser. Jeg hadde sansen for det politiske grunnlaget som ble lansert på Trondheimskonferansen ifjor.

4. I siste setning i det fjerde spørsmål bruker R.S. strategi og taktikk om hverandre. Enten bør han slutte å bruke disse uttrykkene eller så må han være mer presis i bruken av dem. I spørsmålet om å utnytte splittelser som oppstår, så er svaret entydig ja. Jeg mener det var riktig av revolusjonære å stemme for Hågensen mot Totland på LO-kongressen i 1989, til tross for at dette var en splittelse hos fienden.

Men tesen om at det finnes et «venstresosialdemokrati», som er «strategisk alliert», den tror ikke jeg på, hvis det er dette R.S. er ute etter.

JOHAN PETTER ANDRESEN
Faglig sekretær i AKP

En kommentar til Kristiansands AKPs vedtak

Jeg ser at dere mener at vedtaket er en oppfordring om å melde seg ut, til de som vil ha AKP over omlag samme lest som nå, og RV som en parlamentarisk valgallianse. Dette er STAU (sentralstyrets arbeidsutvalg) sterkt uenig i. Landsmøtet vedtok at RV skulle fristilles. RV er gjort til en medlemsorganisasjon, de kaller seg revolusjonær og er landsomfattende. I vanlige folks øyne er RV et parti. Praksisen til RV har mange steder (også før Landsmøtet til AKP), vært at det har drevet med utenomparlamentarisk arbeid/aksjoner, og altså vært mer enn en snever parlamentarisk front. Landstyret kunne ikke endre på det med noe vedtak. Alternativet måtte være å legge ned RV, men ønsker vi eller kan vi det? Det vedtaket derimot gjør er å slå fast at vi fortsatt skal bygge AKP, og at diskusjonen framover mot Landsmøtet skal konsentrere seg om hvordan AKP skal fungere og utvikle seg, og ikke en endeløs krangling for og imot sammenslåing - nedlegging av AKP.

Bakgrunnen for vedtaket er bl.a. at uansett om det etter min mening er et klart flertall i partiet for å opprettholde det, vil en opprivende strid om dette i

mange mindre lokallag skape et meget ugunstig klima for videre samarbeid i RV. En slik kamp vil også kunne føre til at vi mange steder ikke ville ha nok medlemmer til å ha egne lokallag. Det er et håp at dette nå (til en viss grad) kan unngås. Men vi må jobbe mer med hvordan AKP kan bli en støtte for folk på små steder, der de ikke er mange nok til å ha et eget lag. Pkt. 4 i vedtaket sier også at det er opp til den lokale organisasjonen som må bestemme hvordan de skal fungere. Det oppfordres til å eksperimentere med forskjellige organisasjonsformer. Ingen kan/vil tvinge noen til å bygge RV hvis de sjøl ikke vil.

Etter min mening var en annen grunn til vedtaket at det innafor de som definerer at de vil bygge på AKP er tildels store motsetninger. Endel vil nærmest fortsette som før, endel vil at AKP fortsatt skal være kjerna i aktiviteten men med et endra RV, endel vil «overta RV, og bygge det som det kommunistiske partiet». I tillegg er motsigelsene svært forskjellige fra sted til sted, og partiet er svekka med hensyn til ressurser, antall (aktive) medlemmer, økonomi/ansatte. Dette må føre til endringer i forhold til

hvordan partiet jobber, hva/hvor mye det prioriterer o.l. I den grad vedtaket var et kompromiss kan hver enkelt vurdere om en mener kompromisset var mellom forskjellige deler av venstre eller mellom et splitta venstre og et mer samla høyre.

I debatten i landsstyret, før vedtaket, blei det eksplisitt sagt at f.eks. AKP i Ålesund ut fra dette vedtaket vil kjøre en linje med å prøve å bygge Ålesund RV som en kommunistisk organisasjon, (forlengelse av AKP). Og uansett om en er uenig i denne forklaringen/tolkningen av vedtaket er dette en anbefaling fra landsstyret, og som sådan ikke bindende for partiets medlemmer. Den avgjørelsen er det opp til landsmøtet å fatte. Vi tror imidlertid at vedtaket uttrykker mye av virkeligheten i partiet som helhet, og at det i så måte kommer til å bli satt ut i livet.

Vi vil gjerne ha innspill fra dere om hvordan kommunister på små steder kan klare å både bygge AKP og ha RV som en parlamentarisk front/parti.

OLVE/STAU

Organisasjon og politikk

Kapitalismen er på offensiven og viser oss en rå og brutal maske. Miljøproblemene øker. Tredje verden blir bestialsk utbytet. Sosialdemokratiet må gjøre et valg i denne situasjonen, og velger å gi fra seg all styring til fordel for markeds-kreftene.

I AKP er det ingen grunnleggende uenighet om utviklinga i verden. Uenigheten mellom de to hovedfløyene er i synet på hvilken organisasjon den politiske situasjonen krever.

Likedan som andre organisasjoner og enkeltmenneskers ideer er samfunnsprodukter, er også motsigelsene i AKP et resultat av objektive motsigelser i partiet; det er ulike erfaringer, ulike interesser, ulike klasser, ulike kjønn. Politiske bevegelser kommer og går, i bølger, og det ville være urealistisk å tro at AKP har gått upåvirket gjennom 80-års høyrebølge.

Vi mangler visjonen om et bedre samfunn. Ja, visjonen mangler på verdensbasis. Marx sine mål har lite vind i seila. Det er stor uenighet blant revolusjonære i partiet om målet når diskusjonen beveger seg fra det allmene til det konkrete: Hva mener vi med arbeiderkontroll, folkestyrte organer, politisk pluralisme?

Josef Stalin skrev i «Leninismens grunnlag» at taktikk omhandler hvert enkelt slag i den revolusjonære krigen, mens strategi handler om å vinne selve krigen.

AKP må si noe offentlig og klart om selve målet. Hva annet vil vi at det skal settes istedetfor de kapitalistiske institusjonene. Vi må propagandere vårt syn på flerpartisystem under sosialismen og avvisninga av at partiet som fortropp skal ha maktmonopol. Vi må bruke tid på politiske og teoretiske studier.

Etter vår emning trenger vi ikke et AKP-lag som arbeider med mange saker, men heller har tilstrekkelig med krefter til å arbeide i forhold til de viktigste sa-

kene. Vår rolle som politisk ledelse er å tilføre massebevegelsene erfaringer og kunnskap. Massene trenger ikke et masseparti, men massebevegelser og masseorganisasjoner.

Det er ikke vår rolle å ta alle bevegelser opp i oss. Det ville, for eksempel overfor den økende anti-rasistiske bevegelsen, være et forsøk på innsnevring.

Noen krav til AKP er:

Partiet er en kamporganisasjon i vid betydning.

Partiet har et klassekamperspektiv.

Partiet er dialektisk-materialistisk.

Partiet er kompromissløst og klart.

Mindretallet er underordnet flertallet.

Handlinger er kollektive utad, tross indre uenigheter.

Skolering, studier og demokratiske diskusjoner har som mål felles politikk for hele organisasjonen.

Det stilles krav til medlemmenes aktivitet, og medlemmenes rett til å stille krav overfor ledelsen(e).

Partiet må være et flink kollektiv og ikke en organisasjon av flinke individualister.

Partiet må bygge på folk og «ledere», som ikke er «oppkjøpt». Å bygge på arbeiderklassen og klasseinteressene er ikke synonymt med å bygge på arbeiderklasseorganisasjonenes formelle ledere. Partiet arbeider for å tilføre arbeiderklassen sosialistisk teori og revolusjonær bevissthet.

Vi går imot Overrein m.fl. sine ideer om «åpen tverrkontakt» og «muligheter til å organisere politiske tendenser innad». Dette er ei linje for å skape en elite av flinke individualister i partiet. Å redusere grunnorganisasjonenes politiske betydning, svekker demokratiet til medlemmene, muligheten til å utvikle nye medlemmer og til å få jentene fram i organisasjonen.

Hvis vi skal rekruttere og skolere nye medlemmer, må grunnorganisasjonene

styrkes som kollektiver og kommunistiske enheter.

Vårt inntrykk er at sentralstyrets mindretall ønsker et parti likt SV, men med en revolusjonær plattform. Det stilles ultimatum overfor uenige AKP-medlemmer, ikke overfor tenkte alliansepartnere i NKP, SV, AMG eller «uavhengig-RV». Fløyen er for å organisere fraksjoner, for retten til å organisere grupper rundt ulike standpunkter i partiet. Det er ingen krav til en organisasjon med enhetlig handling eller sterk økonomi, ingen krav til kaderorganisasjon.

På den andre sida er vi i tvil om sentralstyrets flertall ser krise i AKP. Ser flertallet behov for snuoperasjonen? Ingenting vitner om erkjennelse i form av oppfordring til studier. Flertallet burde også ta oppgjør med holdninger blant enkelte i partiet, hvor lojaliteten til grupper utafør AKP er større enn lojaliteten til AKP og AKPs medlemmer.

Vi føler videre behov for en troverdig vurdering av stillinga i AKPs organisasjon. Er det krise? Skal vi konsolidere eller skal vi snu utviklinga?

Problemet vårt er ikke kommunismens vanry eller vår fortid. Overreins svartmaling av vår historie er feil og bidrar til demoralisering. Faktum er jo at AKPer nyter stor tillit i brede miljøer. Problemet ligger i AKP sjøl. Og vi samstemmer i utsagnet om at kommunismen hittil ikke har vært revolusjonær nok.

Vi trenger en snuoperasjon, vi må løpe mot den negative partiuutviklinga. Kan en snuoperasjon bygges på AKP? Hva er mulig å organisere nå?

Mange medlemmer i AKP er for involvert i maktsystemene i samfunnet, og har for mye posisjoner å tape. Omskiftinger i partiets medlemsgrunnlag må til. Politiske kamper og kampanjer må til. Partibygging og snuoperasjon må til.

Et AKP-lag i Bærum

Det har vi tenkt å fortsette med!

– Gi penger til Eritrea! Hjelp dem å bygge opp landet sitt!

Utafor inngangen til kjøpesenteret står vi i flokk med bøssene våre. Det skrangler lite. Vi har sjølsagt putta på noen kroner sjøl, for at vi skal kunne lage i hvert fall et lite rytmeorkester. – Samler dere inn penger til ei trapp, spør en mann forundra. – Nei, Eritrea! Det har vært krig der i mange år, men nå har folket vinni, forklarer vi hjelpsomt. Det hadde han glemt, men nå tok han fram lomdeboka.

Orkesteret vårt gir fortsatt liten lyd fra seg. Det er siste lørdag før julafeten. Folk raver til kjøpesenteret med tomflaskene fra den siste oppryddinga, og raver enda mer bøyd ut igjen med alt som skal fordøyas. Det er ikke lett å stanse folk med barnevogn, åtte bæreposer og tre småunger.

– Gi penger til Eritrea! De har frigjort landet sitt! Vi skrangler og roper. En forarga mann kommer med raske skritt: – Samler dere inn penger til Treholt??? – Nei, ærru gæren, det er til Eritrea! Mannen hadde ikke glemt Eritrea. Opp med lomdeboka.

På standen hadde vi mange opplysninger om hvordan det står til i et krigsherja land. Da Etiopia måtte gi seg, prøvde de å få med seg alt som var av verdi. Mange steder står skoler og sjukehus igjen som tomme skall. Inventaret er frakta vekk. Til og med tak og dører er rivi av. Mange krigsskadde og foreldreløse skal tas hånd om samtidig som de skal vite at det er bruk for kreftene deres. Så her er hver krone god å ha. Det er nå den ene siden av saken. Men den andre: Eritrea VANT, for søren!

Mange mennesker i vår bydel som gikk og gikk, inn og ut av kjøpesenteret denne lørdagen, hadde glemt

hele landet. Men vi var der og friska opp hukommelsen. Bøssene ble tyngre, orkesterets brus steig. Og da to timer var gått, hadde vi samla inn 1804 kroner. Vi, det er partilaget der jeg bor. I over ti år har AKP-laget hatt innsamling til en frigjøringsbevegelse den siste lørdagen før jul. Ikke mye å skryte av, kan du si, og det har du sikkert ganske rett i, men på den andre sida har vi fått inn ganske mye penger, og ikke minst: Vi har friska opp vår egen og andres hukommelse om den verden vi lever i. Og det er ikke noe smått.

For når menneskene, dyra, plantene, lufta og vannet på jorda er utsatt for et lite mindretalls rov og mord og ubendige profittjag, og når mange, mange mennesker ser dette, men tror at det må være sånn, DA er det ikke noe smått at det finnes noen som sier: Det kan være annerledes! Overklassen i verden må miste makta si. Jordas ressurser må vi ta vare på i fellesskap. Vi må samarbeide og lage bedre liv for alle. Denne drømmen har heldigvis mange i seg over hele verden. Noen av oss har et navn på den: Kommunismen.

Vårt lokale kommunistparti-lag består av folk som har det som folk flest. Ei har vondt i ryggen ofte. Det kommer hun til å fortsette med, for hun jobber i barnehage. Ei har stiv nakke, for hun jobber på sosialkontor. Ei kjører og baker, kjører og baker, for hun har tre barn som spiller is-hockey. En kjører lastebil dagen lang, og puster inn det ene og det andre på sine labyrinturer i byen. Og det er flere. Helt alminnelige.

Det uvanlige med oss, er at vi har lært en del om samfunnet, om hva som styrer det, om staten, imperialismen, klassekampen og kvinnekampen, om de økonomiske lovene, rett og slett marxisme, at alt er for-

anderlig. Men nettopp fordi vi har lært en del om sammenhengene i tilværelsen, så er vi så heldige at vi ser det store i det små!

For når vi strever og tar initiativ til Nei til EF-gruppe i bydelen, og den har stand hver 14.dag med mange deltakere, så veit vi at den er et ledd i ei lang rekke. Og når vi tar initiativ til ei RV-gruppe der vi har en RV-representant i bydelen, så veit vi at vi bidrar til å avsløre at vanlige folk ikke har makta under kapitalismen. Og når vi selger Klassekampen, så veit vi at vi bidrar til at flere enn oss ser det vanvittige samfunnet som menneskene er utsatt for.

Det er ganske fint å få være med på dette, sjøl om vi ofte er trøtte og slitne og har vondt i nakken og ryggen.

Vi er mange som vil fortsette med å organisere et kommunistparti som skal drivé med alt mulig. Det siste landsstyrevedtaket anbefalte også at diskusjonene framover skal dreie seg om hvordan vi skal utvikle kommunistpartiet. Og ikke minst vil vi starte arbeidet med å trekke til oss yngre krefter. Nå er ofte ungdommer ganske ekle. Før valget skulle vi klistre plakater oppe hos oss. En flokk ungdom var med. Men en av våre «gamle» som skulle kjøpe limet, hadde ikke rukket butikken. Heldigvis var det en som hadde noe stående. På posen sto det 1978. Ekle ungdommers røst: – Ha, ha, de har ikke klistra plakater på 13 år! Ha, ha, de har glemt hvordan det er!

Det er greit å le LITT, men det går ei grense et sted for heltemodige revolusjonære. Så vi minte dem straks på at vi uavlatelig klistra plakater mens de lå i vogga og dreit i buksa. – Fortsett med det, svarte ungdommen. Og det har vi tenkt.

JORUN GULBRANDSEN

**RØD
ROSE**

Faglig EF-aktivist

Arne Byrkjeflot får rosen denne gang, særlig for sin innsats i EF-kampen. Han er av dem som har stått sentralt i å utvikle AKPs politikk for kampen mot EF. Han er leder for Sør-Trøndelag Nei til EF, og han spilte en viktig rolle på landsmøtet i Nei til EF.

Byrkjeflot er en kunnskapsrik, offensiv og ekstern politisk type. Og aktiv. I tillegg til Nei til EF arbeidet er han landsstyremedlem i AKP og en faglig politiker med tyngde og tillitsverv. Han er industriarbeider innafor kjemisk sektor i Trondheim.

*Kjære Gyda Glup
I sin nyttårstale
påsto statsministeren
at «det er typisk
norsk å være god».*

*Siden talen hun
holdt, var en typisk
norsk politikertale
holdt av en typisk
norsk statminister på
typisk norsk TV, får
jeg ikke dette til å
stemme. En kan si
hva en vil om stats-
ministerens tale
(f.eks. «typisk Gro»),
men god var den
ikke.*

*Nå lurer jeg på hva
som i virkeligheten
er typisk norsk?*

Hilsen Tvilsom type.

*Kjære Tvilsom type,
For å forstå hva
som er typisk ved et
fenomen, må en stu-
dere både fenomenets
allmenne og konkrete
trekk. Fenomenet
Norge er et kapitalis-
tisk samfunn. Om de
allmenne kjenneteg-
nene ved kapitalis-
men kan du lese i
Studiebok om politisk
økonomi, utgitt av
AKP i 1986. Forfatte-
re er Jon Ivar Elstad
og Harald Minken.*

*Men for å gripe det
typiske må du gå
videre og studere det
særegne ved det nor-*

*ske samfunnet. Les
«Det norske sam-
funnssystemet i slut-
ten av det 20. århun-
dret» av Jon Ivar
Elstad, utgitt av AKP
i 1989. Kapittel 7
handler blant annet
om borgerskapets
strategi for 90-åra.
Les dette kapitlet
sammen med statsmi-
nisterens tale, så får
du ihvertfall svar på
hva som er typisk for
det norske borgerska-
pet.*

Hilsen Gyda Glup.

Kampen/Vålerenga-laget har alltid lagt vekt på ekstern aktivitet.

Laget består av en samling medlemmer med forskjellig interessegrunnlag og politisk praksis. De stiller med fast KK-salg, er aktive i Vålerenga Vel og dermed også sentrale i lokalbefolkningas aksjoner for å få stengt Strømsveien for gjennomkjøringstrafikk. Dessuten er medlemmene hver for seg opptatt med mye annet. De har en finger med i Nei til EF, RVs bystyregruppe og fagforeninger. Noen er knytta til oppgaver i partiet eller RV sentralt. Laget klarer å kombinere ekstern aktivitet og teoretiske diskusjoner. De opplever seg helst som et AKP-lojalt lag.

– Nei til EF-komiteen var det våre folk som tok initiativet til lokalt, sier Petter Nordahl, medlem av Kampen/Vålerenga AKP.

– Vi bruker vel en tredjedel eller noe sånt av ressursene vår til dette arbeidet. Der finnes det

også en RVer som alltid har vært i samsvar med AKP som er litt av en motor. Det har aldri vært noe problem å samarbeide med ham, tvert imot.

Rød Valgallianse hadde ikke representasjon i bydelsutvalget i forrige periode, til tross for at bydelen er blant de som har størst andel RV-stemmer ved lokalvalg. Det skyldtes først og fremst kapasitetsproblemer, det var vanskelig å finne folk til å gjøre jobben. Nå er imidlertid Gamle Oslo RV stifta som en samlegruppe for Nedre Tøyen, Gamlebyen og Vålerenga/Kampen. Bydelsrepresentanten er AKPer. Laget regner med å legge ned mye arbeid i RV i tida som kommer. En representant i helse- og sosialutvalget i bydelen er innafor rekkevidde.

– Hva med samarbeidsklimaet i forholdet AKP og RV?

– Jeg har ikke oppfatta noen signaler her lokalt om at det skulle være vanskelig å samarbeide. Alle veit jo hvem vi i AKP er, vi er kjent i miljøet og har drivi med vårt i alle år. Ingen vil finne på å trekke vår integritet i tvil.

– Åssen er det indre livet i laget?

– Ingen av oss føler oss hemma av katastrofetanker når det gjelder framtida til AKP og RV. Vi driver med det vi driver med uansett, sånn som vi har gjort bestandig. For eksempel Vålerenga Vel, KK-salg og RV-arbeid.

– Jeg ser jo at RV har et potensiale, så hadde AKP gått i dass i morra så ville jeg jo fortsatt likevel på en eller annen måte. Og sånn trur jeg de fleste av oss tenker. Men vi må føre teoretiske diskusjoner et sted også, mat for tanken er viktig. Derfor inviterer vi for eksempel Pål Steigan og Siri Jensen og sånne folk til å innlede til mer teoretiske diskusjoner. Her har AKP klart en funksjon.

– En periode gikk vi inn for at hver enkelts politiske oppgaver blei lagt på bordet og diskutert i laget. Det spleisa oss bedre sammen, og når vi har oppfølgingspunkter om dette på lagsmøtene så veit alle hva det handler om. Dette fungerte spesielt bra for dem som er organisert hos oss men av forskjellige grunner ikke har

aktiviteten sin knytta til strøket. Fagforeningsarbeid for eksempel.

– Utmeldinger?

– Ikke på ei stønn. En sklei ut nå i høst, men hun er også den eneste som over lengre tid nå ikke syntes lagsarbeidet gav noe. Hun hadde lite oppgaver knytta til strøket. Vi andre syns derimot at AKP-laget er et godt sted å være, et sted å hente inspirasjon og støtte.

– Har landstyre-kompromisset om to partier betydd noe for stemninga i deres lag?

– Vi har følt oss litt fremmede, som lag, i forhold til den kampen som har vært ført her, selv om enkelte av oss har markert seg i debatten. En av de få tinga vi har tatt stilling til er spørsmålet om fraksjonisme. Det er vi mot. Ellers har vi vel tatt landstyrevedtaket mest til etterretning. Vi har ikke diskutert det formelt, bare i pausene. Det betyr liksom så lite i vår virkelighet.

– Nå setter vi i gang med studisirkel igjen, den er i gang fra nyåret.